

"ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך"

הרב משה סחייק, תלמידו של מרן
הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיני הבדולח
של מרן ועל ברכותיו שלא שבו ריקם

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 363

פנינים לפרשת בא

"עשיתי איתם פשרה...", סיפר הרב בעדני, **"אני עכשיו אגזור שהיא תזכה לילד, אבל אני הרי יודע שלגזירה שלי אין שום כח, לכן אני אומר שזה יהיה בתור ברכה בלבד, אתם טועים לחשוב שאני צדיק ושיש לי כח לגזור, אז אני גוזר על דעתכם..."**

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, מספר על הקשר המיוחד שלו עם מרן הגר"ש בעדני, ועל הענווה יוצאת הדופן של הרב זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

כבר יותר מ-20 שנה שהרב ישראל דחבש פעיל בארגון אחינו, ובמסגרת הפעילות הוא חווה אינספור אירועים מעניינים שעל כל אחד ואחד מהם היה אפשר לכתוב ספר שלם.

לצד הפעילות הענפה ב'אחינו' יושב הוא ועומל בתורה בספסלי בית מדרשו שהקים מרן שר התורה והענווה הגר"ש בעדני זצ"ל, ובמשך שנים רבות היה דבוק בו בלב ונפש, והיה אחד האנשים הקרובים ביותר אל הרב. זאת, כך מספר לנו הרב דחבש, הודות לעצם העובדה שהוא משמש כפעיל קירוב ב'אחינו', תחום שהיה קרוב במיוחד ללבו הטהור של מרן הגר"ש בעדני זצ"ל.

"ההיכרות שלי עם הרב החלה כשהייתי תלמיד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה שבירושלים", מספר הרב דחבש.

"שנים קודם לכן עמדו בראשות הישיבה מרן חכם שלום כהן זצ"ל יחד עם מרן הרב בעדני זצ"ל. בהמשך עבר הרב בעדני לבני ברק להקים בה מוסדות תורה לבני עדות המזרח, ולבקשתו של חכם שלום כהן, הוא היה בא מדי שבוע כדי לסייע לו בהנהגת הישיבה בירושלים.

"כשאני למדתי ב'פורת יוסף' הרב בעדני כבר לא היה ראש הישיבה, אבל היה מגיע כל שבוע ביום רביעי. את הלילה הוא היה עושה בירושלים, בישיבה, ורק ביום חמישי היה חוזר לבני ברק.

"בישיבה היה מוסר שיעורים ושיחות חיזוק, וכך נוצר הקשר הראשוני. לא הייתי מתייעץ איתו באותם ימים, זה היה קשר

מרחוק, אהבתי לשמוע אותו, לפעמים הייתי ניגש אחרי השיעור לומר תודה ולשאול את הרב איזו שאלה מעניין השיעור, אבל לא מעבר לזה.

"במיוחד חקוקות בעצמותי הדרשות שהיה אומר מדי שנה ביום הכיפורים, לפני תפילת נעילה. הרב זצ"ל היה עולה להתפלל נעילה כשליח ציבור, ולפני שפתח בתפילה הוא היה אומר דברי כיבושין. "היה מסר אחד שהוא היה חוזר עליו מדי שנה בשנה: "אנחנו עכשיו ביום כיפור לפנות ערב", הוא היה אומר, "אתם התפללתם במנחה של ערב יום הכיפורים, בתפילת ערבית, שחרית, מוסף

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, עם מרן הגר"ש בעדני

שמים, אז בגלל מלגה כספית אני מוותר על כל זה ולומד בכולל הסמוך?
 "לקחתי את הגמרא שלי ועברתי ללמוד אצל הרב בעדני, בלי לקבל מלגה. בטחתי בקב"ה שלא יעזוב אותי, גם אם אין לי מלגה מהכולל.
 "במקביל התחלתי לעסוק בקירוב רחוקים, במסגרת ארגון 'אחינו'. מדי פעם היו לי שאלות גם בהלכה וגם בהשקפה, הקשורות לנושא הזה. הייתי שואל את הרב בעדני, וגיליתי דבר מדהים: הרב בעדני מוכן לתת את כל אשר לו כדי לקרב רחוקים! הנושא הזה היה מאוד מאוד קרוב ללבו, בכל פעם שבאתי אליו לשאול אותו שאלה, תמיד היה לו זמן, הוא היה מדריך אותי בפרוטרוט, והיה מבקש ממני שאספר לו מדי פעם איך זה מתקדם ומה המצב.
 "מאז נעשיתי יותר ויותר קרוב אליו, הוא קירב אותי ואהב אותי מאוד, רק בגלל העניין הזה של קירוב רחוקים.
 "אחרי שהבאתי לפניו כמה אברכים שהתקרבו על ידי בסייעתא דשמיא והפכו לאברכים בני תורה, הרב בעדני לא ידע את נפשו, איזה אושר ושמחה, מאז הוא קירב אותי אפילו יותר ואמר לי שאני צריך לתת את כל הכוחות שלי כדי להעמיד עוד ועוד בעלי תשובה. מאז, כל פעם שביקשתי ממנו שקשור ל'דרשו' ול'אחינו', הוא היה נעתר בשמחה.
 "הייתי מביא אליו נערים צעירים שאין להם שום היכרות עם

ומנחה, כל אחד ואחד התפלל על ענייניו האישיים, וכל התפילות שלכם התקבלו! עכשיו, את תפילת הנעילה תקדישו בבקשה לכלל ישראל. אתם כבר מסודרים, כבר התפללתם על עצמכם, עכשיו תתפללו על כלל ישראל, על כל אותם יהודים שלא יודעים להתפלל על עצמם, על עם ישראל בכללותו שיזכה לשנה טובה ומבורכת, שנה בלי אסונות ובלו פגעים רעים, שנה של גאולה וישועה".

"הדרשה הזאת היתה חודרת לנו לעצמות, ואחריה תפילת הנעילה היתה נראית אחרת לגמרי, כל בניין הישיבה רעד מכח התפילות הללו, אחרי דברי הכיבושין של הרב זצ"ל".

קירוב רחוקים

"כשהתחנתי ועברתי לגור בבני ברק, חיפשתי כולל אברכים בבני ברק להיכנס אליו. ניגשתי לחכם שלום כהן זצ"ל שהיה ראש הישיבה ואתו הייתי מתייעץ ושאלתי אותו, לפי מה אדע איך לבחור כולל?

"אמר לי חכם שלום זצ"ל, אתה תבחר כולל שבראשו עומד תלמיד חכם בעל שיעור קומה!", כמו שאומרים חז"ל 'עשה לך רב'.
 "אחרי כזאת תשובה די היה ברור לי לאיזה כולל אני רוצה להתקבל. הלכתי לכולל של הרב בעדני, ביקשתי לדבר עם ראש הכולל, ניגשתי למרן זצ"ל ואמרתי לו, הרב, שלום, אני רוצה להיכנס לכולל של כבודו לפי המלצתו של חכם שלום כהן...

"הרב בעדני שמע את בקשתי והשיב לי תשובה שענתה רק על מחצית מהבקשה שלי: "הכולל שלי כבר מלא עד אפס מקום", אמר לי הרב, "אנחנו כבר לא יכולים לקבל אברכים נוספים לצערי. אבל יש כאן עוד כולל, בסמוך, הכולל של הרב יודי, שם יש מקום לאברכים חדשים, אני ממליץ לך שתלמד אצלו בכולל".

"שני הכוללים היו צמודים, למדנו בנפרד, אבל היה קשר בין האברכים. הרב בעדני היה מוסר אז שיחה קבועה בכולל שלו פעם בשבוע, ופעם בשבוע הייתי מדי יוצא מהכולל שבו למדתי בשעה 12 וחצי בצהריים, והולך לכולל הסמוך כדי לשמוע את הרב בעדני. כך הייתי דבק בו ושותה בצמא את דבריו.

"אחרי תקופה אמרתי לעצמי, מה זה? נכון שהרב יודי גם הוא תלמיד חכם מובהק ואשרי מי שזוכה ללמוד תורה מפיו, אבל אני הרי מקושר עם הרב בעדני עוד מאז שלמדתי בישיבה, אני מרגיש שהדמות שלו משפיעה עלי, אני רק מסתכל עליו ומקבל יראת

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
 'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
 לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
 נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

רבי אברהם נובוגרוצקי הביט מבעד לדלת הפתוחה למחצה, והבחין שרבינו עסוק עם כספים בכובד ראש, מונה שטרות, מכניס למעטפות, כך במשך זמן ניכר. משהביע על כך את פליאתו מאוחר יותר, הסביר לו רבינו שאלו דמי המלגה של האברכים, שהכנתם לקראת ה'חלוקה' מצריכה כמובן ריכוז וכובד ראש, שלא לבוא לידי טעות של חסר או יתר. אחר הוסיף ואמר לו: "איך בין אלעס [-אני עושה הכל], הן ראש ישיבה, הן משגיח, הן מנהל, וגם - שמש"...

טיפה מהים מדרכיו הנאצלות של מרן רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק צוק"ל

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךְךָ מָחָר" (שמות י"ג, י"ד)

סיפר אחיינו רבי אברהם נובוגרוצקי שליט"א, שכאשר הזדמן פעם לביתו באחד מימות החול, נאמר לו להמתין לרבינו בחדר השני עד שיוכל להתפנות מעיסוקיו. משהמתנה נמשכה זמן ארוך מן הרגיל, הביט מבעד לדלת הפתוחה למחצה, והנה הוא מבחין שרבינו עסוק עם כספים בכובד ראש, מונה שטרות, מכניס למעטפות, ושוב סופר, כך במשך זמן ניכר. משהביע על כך את פליאתו מאוחר יותר, הסביר לו רבינו שאלו דמי המלגה של האברכים, שהכנתם לקראת ה'חלוקה' מצריכה כמובן ריכוז וכובד ראש, שלא לבוא לידי טעות של חסר או יתר.

אחר, הוסיף ואמר לו: "איך בין אלעס [-אני עושה הכל], הן ראש ישיבה, הן משגיח, הן מנהל, וגם - שמש"...

בתגובה לדברים אלו, פתח אחיינו וסיפר לו מעשה נפלא, ששמע מהג"ר מרדכי אליפנט - ראש ישיבת איתרי. היה זה כשר' מרדכי הגיע להיבחן לישיבת 'בית התלמוד' בארה"ב בימי בין הזמנים, וכאשר חיפש את ראש הישיבה הג"ר לייב מאלין, מצא אותו מנקה את חדרי השירות, מטאטא ושוטף. הוא היה אחוז תדהמה. לראות מחזה כזה, ועוד באמריקה... ר' לייב שהבחין במבע פניו הפטיר כלפיו:

"כאשר אסיים, אסביר לך".

וכך ביאר ר' לייב את מעשהו: "המשגיח רבי ירוחם היה אומר, שהעולם הזה הוא בית מלון יקר מאוד, שעל כל הנאה שלוקחים ממנו משלמים מחיר גבוה, ומי יודע מה יישאר לנו לאחר כל חשבון ההנאות שקיבלנו, לעלמא דאתי, אבל יש עצה אחת להיפטר מתשלום: מלצר אוכל בלי חשבון, הוא הרי מלצר ומשרת את אורחי המלון..."

כאשר אדם בעולם הזה עובד אצל הקב"ה כ'מלצר', הוא זכאי ל'ארוחות חנם' על חשבון בעל המלון, ולא ינוכה לו משכרו לעולם

הבא. סיים ר' לייב ואמר לו: "כשאני ראש ישיבה, אני לא מלצר; אבל כשאני מנקה - אני מלצר!"...

רבינו התרגש מאוד לשמע הסיפור, והגיב בסיפור המעשה הידוע על זקנו מרנא ר' חיים וולאז'נער, שפעם גילו תלמידי הישיבה בימות החורף, שלמרות שבחוץ נערם שלג כבד, הרי שהדרך המובילה לישיבה סלולה ופנויה. היה ברור שמישהו דואג לכך, ולאחר מעקב הם גילו לתדהמתם שהיה זה לא אחר מרבינו חיים זי"ע, שבגופו טרח לסלול את דרכם של בני הישיבה. על פי גירסה נוספת, המדובר היה בשביל המוליך ל'בית הכסא' של תלמידי הישיבה בעיירה וולאז'ין. הוסיף רבינו והפטיר: "כשהזיידע ר' חיים היה מספר מעשה זה, היו עיניו זולגות דמעות!"

שח לי רבינו: "אילו רק היו בני אדם רואים בחוש את האושר שיש בקיום המצוות, ומאידיך, את הצער הנורא ועוגמת הנפש הבאה בעקבות עשיית העבירות ורדיפת הנאות העולם הזה, היו להוטים אחר המצוות, ובורחים מעבירות כמפני אש".

המשך בעמוד 30

נשאל פעם רבינו, הכיצד מספיק הוא כל כך הרבה: לכתוב תשובות בהלכה, להכין שיעורים בכמה מקצועות בתורה, להרביץ תורה מספר פעמים ביום, לפסוק לשואלים בבית הוראה, להתעסק בצרכי ציבור ועוד? השיב רבינו כי הוא מקפיד מאוד על שני דברים. האחד, להיות מסודר ועקבי בעתותיו - כל תחום ונושא שהוא מתעסק קצוב בזמן ואין לחרוג ממנו. דבר נוסף...

אהבת התורה ודרכי ההנהגה של מרן בעל 'שבט הלוי', הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זי"ע

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בֶּןְךָ" (שמות י"ג, י"ד)

אש של אהבה, יוקדת ומאירה, פעפעה בלבו של רבינו משחר ימיו, להבת אדירים יוקדת של אהבת תורה וחשקתה, ליפפה את פנימיותו הטהורה וסובבתהו כחומה מלהטת. מאה ויותר שנות חייו עלי אדמות, היו מקשה רצופה של חתירה בלתי פוסקת אל האור הגנוז החבוי באותיותיה של תורה. ממית היה רבינו את עצמו באוהליה, יום אחר יום ושעה אחר שעה, כאשר הכל מביטים אחריו בפליאה ונוכחים לראות כיצד מתקיימים בו מילותיו של שלמה המלך ע"ה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה".

תורה ותורה, ועוד תורה, הרכיבו את מסכת חייו מלאת ההוד וההדר. שום חותם לא הותיר אחריו, מלבד דבר ה' זו הלכה, תורה הוראה לעם סגולה. מנהיג ישראל היה בדורו, אך לא דבק בגלימתו מאום. לא פוליטיקה, ולא עסקי ציבור, לא משרות ולא תקציבים. כלום. רק להרבות תורה, להגות בה ללא הרף ולהנחילה לתלמידים. יקר ערך היה בעיניו הזמן. פירור ממנו היה שווה אצלו יותר מזהב. דקה בודדת, כמוה כמטמון יהלומים, ודקות בודדות כאלו נאספו על ידו בשקיקה, מאז היה נער קט ועד ליזמו האחרון. מרסיסי זמן כאלו ואחרים, עלה בידו לארוג יריעות שלמות ממקצועות התורה. את התלמוד ירושלמי, סיפר פעם על עצמו, סיים מהחל ועד גמירא, בדקות הבודדות שהמתין יחד עם בחורי יח"ל בתור לארוחת הצהריים. שברי דקות שהצטרפו לאלפים, במהלכן זכה לסיים את הש"ס הירושלמי כולו.

ברצותו להמחיש פעם את ניצול הזמן שהיה בישיבה, תיאר זאת, כי ברכת המזון של ארוחת הצהריים בישיבה היתה מסתיימת במילים "ה' יברך את עמו בשלום - תנו רבנן", בנשימה אחת.

"עיני ראו ולא זר" - העיד עליו בהתרגשות שריד לתקופת לימודיו בלובלין - "את התמדתו העצומה ואת שקידתו הנפלאה, משך שמונה עשרה שעות בכל יום. בחדר קטן שהיה סמוך להיכל הישיבה, היה מטמין עצמו ולומד ומשנן לבדו את חלקי הטור והשולחן ערוך עם נושאי כליהם, בשקידה עצומה. על צורת לימודו

ראו בחוש כי היא נובעת מתוך אהבה והשתוקקות עצומה, ממש נכספה וגם כלתה נפשו ללימוד התורה, כשמעולם הוא לא שבע מלעמול בה ולהתענג עליה".

בעת ששוחח פעם עם אחד ממקורביו אודות יפעתה של התקופה בה למד ביח"ל, הוארו לפתע פניו של רבינו והוא הפטיר אודות עצמו: "איך בין געוועהן דעמאלסט משוגע אויף צו לערנען" - [הייתי אז באותם ימים כמשתגע בלהיטות על הלימוד], וממש כדבריו המפורסמים של בעל ה'אור החיים' הקדוש בפרשת כי תבוא: "שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה..."

ופעם התבטא על עצמו: "בעת לומדי בישיבת חכמי לובלין, לא בלסתי בין העילויים ואף לא בין הלמדנים. אבל הייתי מהשקדנים..." מושג כלשהו מאהבתו העזה לתורה, ניתן היה ללמוד עת עולה היה לתורה, ומברך את ברכותיה לפנייה ולאחריה. התרגשות אין קץ עטפה את כל ישותו ברגע שנגעו ידיו בעצי החיים, ודמעות טהורות של ערגה וכיסופין מציפות היו את עיניו העצומות בדבקות עילאית. במתיקות שאין לתארה ובקול רווי תחנונים, מוציא היה

את תיבות הברכה מפיו, כשהוא מודה ומקלס לנותן התורה על "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" ועל "חיי עולם שנטע בתוכנו".

כיוצא בזה מעידים תלמידיו ובני ביתו, שזכו לשמוע מפיו את ברכות התורה באשמורת הבוקר, על ההתרגשות וההשתוקקות שנמסכה בקולו עת היה מתחנן לפני קונו בבקשת "והערב ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו". קולו היה רוטט בהעתירו על צאצאיו ועל "צאצאי עמך בית ישראל", שיזכו להיות "יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

בסעודת מלווה מלכה שערך פעם לכבודו אחד ממקורביו, פתח אחד המסובין, ראש ישיבה נכבד, שהיה מפורסם כחריף ובקי, והקיף את רבינו בחבילות של שאלות וקושיות בכל חלקי התורה. היה זה מחזה מרהיב לראות כיצד רבינו עונה בשובה ונחת על כל דבר שהקשה, משל קורא היה מתוך ספר פתוח, ומיישב את כל קושיותיו אחת לאחת בבהירות מופלאה.

המארח, שלא יכול היה לעצור ברוחו מגילוי תוקפו וגבורתו התורנית הנשגבה של רבינו, רכן לעברו ושאל על אוזנו בלחש: "ילמדנו רבינו, מנין זכה מר לכל כך הרבה אוצרות של תורה". נענה רבינו והשיב במתק שפתי: "דע, כי משך עשרות שנים משכים הייתי קום בעוד לילה, וגורס ומשנן מסכת אחר מסכת עם הראשונים..."

לעיתים רחוקות מגלה היה רבינו טפח מגדולתו, ומספר כיצד הגיע למעלתו זו. "כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שלישי לפני הקב"ה שיאיר את עיני, עד שזכיתי להבינו" - אמר פעם לאחד מבניו.

שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו

שינון וחזרה, שינון וחזרה, ועוד פעם לשנן ושוב פעם לחזור, אלו היו המסרים הקבועים שנלחשו בסביבתו ללא אומר וללא דברים. אלו הם כלי היסוד להצליח בתורה אליבא דרבינו. אזהרת חז"ל אודות דברי תורה ש'קשה לקנותן כזהב ונוח לאבדן ככלי זכוכית', עמדה תדיר לנגד עיניו, כשרבינו משמש לכך דוגמא חיה ומוחשית, בהיותו יושב ומשנן את תלמודו ללא הרף, בשנות נעורים כבשנות זקנה ושיבה.

סיפר אחד מגדולי תלמידיו, כי בשנותיו האחרונות נכנס אליו פעם לחדרו וראהו כשהוא עוסק בלימוד טור ובית יוסף בהלכות טרפות. תמה התלמיד, שכן ידע כי רבינו לא עסק באותן שנים בעניינים אלו. רבינו שהבחין בפליאתו, רכן קדימה ושאל בחיך ובמתק שפתיים: "וכי סבור הנך שבשמים אין בוחנים על הלכות אלו!?"

ועוד כיוצא בזה - בעת ששהה פעם רבינו בחו"ל בנאות דשא, נכנס אליו מאן-דהו וראה כי הוא עסוק כל כולו בלימוד הלכות ציצית, עם ספרים שונים בנושאים הפתוחים על שולחנו. הלה שהיה מקורב אליו, הביע את פליאתו על כי ענק שבענקים כמותו עוסק בהלכות אלו בהן בקי כל רב פשוט, מה גם שבניגוד לדורות עברו, שכיחותן של שאלות בציצית כמעט ואינה מצויה כיום, בשל התעשייה הענפה וזמינותן של טליתות, קטנות כגדולות, בכל שעה. נענה

רבינו ואמר: "ומה אם בכל זאת יבוא לפני מישהו וישאלני שאלה בהלכות ציצית, האם לא אענה לו בשל הסיבות שמניתי?" אחר הוסיף: "דע, כי על רב בישראל להיות בקי בכל ההלכות שבתורה, ולחזור עליהן בכל עת".

מעשה היה, בעת שארגנו בישיבה מסיבת מלווה מלכה לטובת הישיבה. כמנהגם בכל אירוע, נכנסו גם עתה המנהלים לרבינו ושיתפוהו בתכנית המפורטת, תוך שהם מציגים בפניו גם את המזכרת שתחולק לאורחים בתום הערב, סט משנה ברורה מנוקד בפורמט כיס. למראה הספרים התחייך רבינו והגיב כי זה מידי קטן עבורו וקשה לו לקרוא בזה. הרהיב מישהו מהם ושאל האם לפוסק הדור שנהירין לו כל שבילי ההלכה יש עדיין צורך במשנה ברורה? התחייך רבינו והשיב: "אכן כן, אני עדיין חוזר ומשנן הכל כמו בחור צעיר..."

רבינו היה מעודד גם את תלמידיו לחזור ולשנן את תלמודם עוד ועוד. סיפר אחד מהם, כי פעם נבחן אצל רבינו על כמה מסכתות בש"ס. רבינו היה שבע רצון מידיעותיו של תלמידו, על כן הוסיף ושאלו לחידודא - כיצד תרגם רש"י ללע"ז את המילה 'יעל' במסכת ראש השנה. התלמיד ידע להשיב גם על זאת לשמחת רבינו, אך הוא הרהיב עוז ושאל, האם אכן יש צורך לדעת גם את כל מילות הלע"ז של רש"י. קרנו פניו של רבינו והוא ענה: "בודאי שאין צורך לדעת זאת, אבל יש לשנן כל כך הרבה את הגמרא עם הרש"י, עד שמילות הלע"ז תיכנסנה אף הן לראש מבלי משים..."

חביב היה עליו המעשה עם שאר בשרו, הר"ר אברהם בהר"ר שלמה שרייבר ז"ל, מצאצאי החתם סופר ז"ע שהתגורר בלונדון, אשר התעסק ביהלומים ונחשב לנגיד ובעל בעמיו. דרכו היתה לפתוח את היום בכמה שעות לימוד, ואז לקראת הצהריים יוצא היה לבית מסחרו בו שהה כשלוש שעות, ושוב היה חוזר לבית המדרש בו ישב עד הלילה. ארע פעם שהוא התעניין אצל אברך אחד מתושבי המקום אודות פרנסתו. נענה האברך ואמר כי 'תורתו אומנתו' וכי הוא לומד בכולל. שאלו ר' אברהם: וכמה שעות הנך לומד בכולל? ענה האברך כי סדרי הכולל הינם שמונה שעות. התפלא כנגדו ר' אברהם ותמה; "וכי משמונה שעות של לימוד נקראים כמי ש'תורתו אומנתו'? הן אנכי לומד בין עשר לשתיים עשרה שעות מידי יום, ועדיין אני נקרא בעל-הבית..."

נשאל פעם רבינו, הכיצד מספיק הוא כל כך הרבה: לכתוב תשובות בהלכה, להכין שיעורים בכמה מקצועות בתורה, להרביץ תורה מספר פעמים ביום, לפסוק לשואלים בבית הוראה, להתעסק בצרכי ציבור ועוד? השיב רבינו כי הוא מקפיד מאוד על שני דברים. האחד, להיות מסודר ועקבי בעתותיו - כל תחום ונושא שהוא מתעסק קצוב בזמן, ואין לחרוג ממנו. דבר נוסף הוא, ריכוז מוחלט - להתרכז בכל דבר שהוא עסוק בו, ולא להתעסק במחשבה עם נושאים אחרים.

(מתוך הספר אבי ההוראה)

הם חוזרים אלי שוב אחרי שתי דקות נוספות: "אין על מה לדבר, ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך. הוא אומר שהוא לא שמע על דבר כזה, שמישהו נותן לשני אוטו במתנה. לר' משה סחייק יש אופניים, ושלא נבקש ברכות כאלו משונות"

תלמידו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיני הבדולח של מרן ועל ברכותיו שלא שבו ריקם

אליעזר (לייזר) רוט

"ולמען תספר" (שמות י', ב')

הגאון רבי משה סחייק שליט"א עם מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

שמואל רציתי להיצמד להוראות היצרן, לא השקעתי את הזמן הנדרש כדי ללמוד אותן, וכך קרה שביום מן הימים נחרדתי לגלות שיש נורת אזהרה שמהבהבת על ה'דשבורד' (לוח השעונים) שלי. פתחתי את תא הכפפות, הוצאתי את החוברת עם הוראות היצרן, וחיפשתי את העמוד שבו יש הסבר מה מראות הנורות השונות. דפדפתי הנה והנה ומצאתי את העמוד הרלוונטי, חיפשתי את הנורה עם הציור הזה ומצאתי את ההסבר. מתברר שחסר שמן מנוע. התקשרתי לאחד ממכרי שקצת מבין במכונאות, ושאלתי כדת מה עלי לעשות. הוא הסבר לי שאני צריך להיכנס לחנות הנוחות שבתחנת הדלק, לבקש שמן מנוע דגם כך וכך מספר כזה וכזה, ולאחר מכן דומם מנוע, לפתוח את מכסה המנוע, הוא גם עזר לי דרך הטלפון להבין איזה פקק בדיוק עלי לפתוח, ולרוקן אל תוכו לפחות מחצית ממיכל השמן שזה עתה רכשתי. עשיתי כדבריו, סגרתי את מכסה המנוע, נכנסתי לרכב כשידי מפויות, והתנעת את הרכב. הנורה נשארה דולקת. "זה שום דבר", הוא הבטיח לי, "תתחיל לנסוע ומהר מאוד היא תיכבה..."

סמכתי עליו בעיניים עצומות, אבל הנורה נשארה דולקת כל אותו היום וגם ביום שלמחרת. התקשרתי למחרת שוב, והסבירו לי שאין ברירה, צריכים ללכת

אחד מבאי ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, היה הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שאף חיבר סדרות של ספרים אותם ביסס על מה ששמע ממרן זצ"ל. הרב סחייק היה דבוק במרן באופן מיוחד במינו, והחזיק פנקסים בהם היה רושם כל מילה שיצאה מפיו. בעבר כבר תיארו את האופן בו דבק הרב סחייק במרן, וגם הבאנו ממנו כמה וכמה סיפורים, חלקם כתובים עלי גיליון בספריו 'מוקנים' אתבונן' בספריו הנוספים, וחלקם שמענו מפיו בעל פה.

הפעם סיפר לנו הרב סחייק שליט"א, סיפור מיוחד ומלא חן, כאשר תחזינה עיניכם מישרים, וכך מספר הגר"מ סחייק שליט"א:

במשך שנים הייתי מגיע לביתו של מרן ראש הישיבה, כשאני רכוב על אופניים. הנסיעה מקריית הרצוג לרח' חזון איש באוטובוס יכולה להיות מפרכת למדי כשמדובר בכבישי בני ברק העמוסים ובמסלולי הנסיעה המפותלים של קווי התחבורה הציבורית, הליכה רגלית גוזלת זמן רב מדי, ורכיבה על אופניים היא פתרון נהדר.

מרן היה מודע לכך, הוא שם לב לכל דבר, ומדי פעם היה מוודא שאני שומר על כללי הזהירות, והיה שואל אם יש פנסים לאופניים ואם אני מקפיד לנסוע בזהירות.

קרה לא פעם שהייתי מצטרף למרן לנסיעה מחוץ לעיר והיינו חוזרים בשעת ערב מאוחרת, ומרן היה מציע שאולי אישן בביתו בלילה: "זה לא מסוכן לנסוע באופניים לקריית הרצוג בשעה כזאת?", הוא היה שואל בדאגה רבה, ואני הייתי משיב לו שברוך ה' האופניים מצוידות בפנסים, תאורת הרחוב עובדת, הכל יהיה בסדר בעז"ה.

ויהי היום, בשנים האחרונות לחייו של מרן זצ"ל, קיבלתי מתנה מאוד מיוחדת מאחותי שתהיה בריאה. היא קנתה לי רכב במתנה. רישיון נהיגה היה לי, כך שהרכב נכנס מיד לשימוש והשאיר את האופניים די מיותרות.

שמן מנוע

כשאנחנו מקרבים יהודים לאביהם שבשמים, אנחנו תמיד מסבירים להם שמי שנוסע ברכב צריך להיצמד להוראות היצרן, וכך גם מי שחי בעולם הזה צריך להיצמד להוראותיו של מי שיצר את העולם. אבל בעינין הזה הייתי 'נאה דורש ולא נאה מקיים', ולכן למרות

אני כבר למדתי שעם הראש ישיבה לא מתווכחים. לא הבנתי בכלל למה הוא מתכוון, אבל אם הוא פעמיים מתעקש שלא לברך, אותי שאמצא את האוטו שלי, אני מקבל את הדין באהבה...

הראש ישיבה לא מוכן לברך. הוא אומר שהוא לא שמע על דבר כזה, שמישהו נותן לשני אוטו במתנה. זה מדי יקר בשביל לתת כאלו מתנות. לר' משה סחייק יש אופניים, ושלא נבקש ברכות כאלו משונות".

אני כבר למדתי שעם הראש ישיבה לא מתווכחים. לא הבנתי בכלל למה הוא מתכוון, אבל אם הוא פעמיים מתעקש שלא לברך אותי שאמצא את האוטו שלי, אני מקבל את הדין באהבה. זה לא אומר שאני מוותר על הברכה שלו לגמרי: "תגידו לראש הישיבה שאני מבקש ברכה כללית, בלי קשר לאוטו".

חזרו אלי אחרי שתי דקות: "עכשיו הראש ישיבה בירך בשמחה, הוא בירך אותה בברכה והצלחה".

משה חזקיה

תוך כדי שעשיתי את כל הטלפונים האלו, ירדתי מהאוטובוס בתחנה הראשונה שבה עצר, והתחלתי לחזור רגלית לכיוון בו השארתי את האוטו, בניסיון לחפש אותו.

פתאום מגיעה מולי גברת מבוגרת ושואלת אותי: "או.. באת לפה? אתה הרב משה חזקיה?", אמרתי לה "לא גברת, אני משה סחייק לא משה חזקיה", אבל היא מתעקשת, "כן כן, על זה דיברתי, משה חזקיה, זה בדיוק אתה. בוא תראה את הדירה שאנחנו מוכרים... מוכרים דירה? רגע, אני בדיוק מחפש דירה לבן שלי באזור הזה. המחירים כאן זולים יחסית, זה די מעניין, אולי אני אקח פרטים ואשוב?" גברת, אני חייב ללכת לחפש את האוטו שגנבו לי, אבל אשמח לקבל פרטים כדי לבדוק את הדירה".

היא מתעקשת על שלה שאני חייב עכשיו לראות את הדירה, כי היא חיכתה לי וקבענו מראש שאני אבוא בשעה הזאת. אדהכי והכי, נכנסתי לבדוק את הדירה והתחלנו בהליך מו"מ מואץ כך שכעבור כמה ימים, קנינו את הדירה שלה עבור בני, ולפי החשבון

למוסך. הבעיה שאני מימי לא ביקרתי במוסך ואין לי מושג איפה מתחילים לחפש.

אמרו לי החברים "אל תדאג, יש את אמנון... אתה רק צריך לנסוע ברח' הירקון, תגיע ליד בניין פלוני, תתאם איתו מראש והוא יחכה לך בחוץ, הוא לוקח את הרכב, אתה חוזר באוטובוס ובהמשך אתה מקבל ממנו עדכון מתי לבוא לקחת את האוטו המתוקן. המחירים שלו נוחים והוא מאוד אמין".

מוסך אמנון

אחד החברים שלי התקשר לאמנון, סיכם על כך שאני אביא את האוטו ביום שישי בשעה 9:30, ואני הגעתי ביום ובשעה המדויקת. אני מגיע למקום שסיכמנו, פותח את החלון ושואל את האיש שנראה לי כמו מוסכניק "אתה אמנון?", הוא מאשר, "בטח אמנון, אלא מי? באת לתקן את הרכב? תשאיר אותו מונע, בוא נראה מה הבעיה...".

הוא פותח את מכסה המנוע, מעיף מבט ומסביר לי שאין ברירה, "צריך להכניס את האוטו למוסך, אני אקח אותו, תביא פרטי קשר ואני כבר אחזור אליך...".

נתתי לו את מספר הטלפון שלי וכמובן גם את האוטו עם המפתחות בפנים, נפרדנו לשלום, ופניתי לתחנת האוטובוס כדי לשוב לתוך העיר.

איך שאני עולה לאוטובוס הטלפון מצלצל: "הלו, איפה אתה???", היה זה החבר שקישר אותי לאמנון: "למה לא באת כמו שסיכמנו? הוא עומד ומחכה לך בחוץ כבר רבע שעה".

הרגשתי שהעולם מסתחרר סביבי. "מה זאת אומרת? לפני רבע שעה נפרדתי ממנו והשארתי את האוטו אצלו".

לא היינו צריכים יותר מכמה שניות כדי להבין... זה לא היה אמנון. זה היה גנב שפל שניצל את ההזדמנות והבין מצורת הפנייה שלי אליו במה מדובר, אולי הוא אפילו מכיר את אמנון ויודע שהוא ממתין תמיד שם ללקוחות החדשים, אני כנראה יכול לומר 'קדיש' על האוטו. קיבלתי אותו במתנה לאחותי ונתתי אותו במתנה ל'אמנון'...

ברכה כללית

במשך השנים למדתי שכשנתקלים בבעיה רצינית, הדבר הראשון שעושים זה להתקשר לביתו של מרן הרב שטיינמן, ולבקש את ברכתו.

האצבעות שלי חייגו באופן אוטומטי, שוחחתי עם בני הבית ואמרתי להם, כמעט צעקתי: "זה משה סחייק, תגידו לראש ישיבה שיברך אותי שאמצא את האוטו שלי בחזרה, גנבו לי את האוטו".

בני הבית חוזרים אלי אחרי שתי דקות: "ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך", הם אומרים, "הוא טוען שלרב משה סחייק יש אופניים, הוא לא יודע מה אנחנו מדברים על האוטו של הרב סחייק".

אמרתי להם, "נו בסדר, תגידו לראש ישיבה שבאמת יש לי אופניים, אבל אחותי נתנה לי אוטו ועכשיו גנבו לי אותו".

הם חוזרים אלי שוב אחרי שתי דקות נוספות: "אין על מה לדבר,

כמעט תמיד, הוא היה מאוד שמח, ואם ראה שהמיקום שאמר לא היה ממש מדויק אלא קצת שונה, הוא היה מצטער על כך צער רב, שהוא עלול לשכוח את תלמודו חלילה. יכלו לראות שהוא ממש נסער מזה.

מבחן עצמי

פעם הסביר לנו ראש הישיבה, למה הוא ככה בוחן את עצמו שוב ושוב: "הרי לא כולם זוכים להיות כמו משה רבינו שלא כהתה עינו ולא נס לחה", הוא אמר, "הנה נא זקנת, הגוף מתחיל להזדקן יותר ויותר, ואני חושש שגם הראש שלי עלול לאבד מהצלילות והחדות שלו. אנשים כל הזמן שואלים שאלות ומבקשים עצות, ואני עונה להם תשובות, קיבלתי על עצמי, שביום שבו ארגיש שמחשבת י כבר אינה חדה כפי שהייתה, אפסיק לענות לשואלים אותי, ולכן אני בודק את עצמי כל פעם, כדי לבדוק אם הראש שלי עדיין עובד כרגיל, או שחלילה חל שינוי לרעה. כשאני אראה שאני שוכח גמרות שידעתי, או שאני כבר לא זוכר איפה זה כתוב בש"ס וכדו', אדע שזה הזמן להפסיק לענות לשאלות".

עם זאת, צריכים להדגיש, שאצל מרן זצ"ל, הנושא של לדעת כל גמרא בדיוק איפה היא כתובה למעלה או למטה, לא היה בהכרח סימן לשקיעות בלימוד, וזאת למדנו מהמעשה הבא:

הגיע פעם מישהו שהציע איזו יוזמה חדשה, ואישי הציבור אליהם פנה, דרשו שיציג הסכמה ליוזמה שלו, מאת אחד מגדולי הדור. הוא בא למרן ראש הישיבה וביקש את הסכמתו. מרן זצ"ל תהה על קנקנו ושוחח עמו ולאחר שאותו אחד הלך, באו להמליץ טוב על אותו אדם ואמרו שצריכים לקחת בחשבון שמדובר בתלמיד חכם גדול, שידוע את הש"ס כולו ברמה כזאת שאפשר לעשות לו 'מבחן סיכה', כלומר, לנעוץ סיכה כביכול בתוך גמרא, והוא יגיד מה המילה שכתובה במקום בו נוצר הנקב (חלילה) של הסיכה, בכל הדפים הבאים, עד סוף המסכת... ולא רק ברש"י ותוס', אלא אפילו ברבינו חננאל.

השיב מרן ואמר שעמידה במבחן סיכה אינה מדד להיותו אדם גדול. הוא לא דיבר באופן ספציפי על האדם הזה, אלא על הנושא של 'מבחן סיכה', אבל הדגיש שזה לא מדד להיותו אדם גדול, ולפעמים זה אפילו מראה את ההיפך הגמור, כי ההשקעה בזיכרון החזותי עלולה לפעמים לסתור את הידיעה האמתית בש"ס.

כמובן שאדם שלמד את הש"ס בצורה הרצויה, וחזר עליו שוב ושוב עד שהוא ממש זוכר כל מילה היכן היא כתובה, על כזה אדם לא מדברים, כי אצלו הידע בא משינון וחזרה אינסופיים, ולא מהשקעת מאמץ בזכירת צורת הדף במקום בלימוד עצמו.

שילמנו מחיר שהיה נמוך בכ-80 אלף שקלים מכל ההערכות שהעריכו המתווכים, לגבי הדירה הכי זולה שנוכל למצוא באזור. לא זו בלבד, אלא שפתאום צלצל הטלפון שלי, ועל הקו היה 'אמנון' השני, האישי שהתחזה למוסכניק...

"הרכב שלך מוכן, תבוא למקום בו נפגשנו, אני אחזיר לך את הרכב המתוקן ואתה תשלם לי במקום במזומן".

מה התברר? האישי הזה באמת היה מוסכניק והיה לו מוסך באזור. הוא באמת ידע שאמנון מקבל את הלקוחות שלו בפניה הזאת. הוא לא ניסה לגנוב את האוטו, הוא ניסה לגייס לקוחות על חשבוננו של המתחרה.

בינתיים הדבר נודע לאמנון האמיתי, והוא עשה שם 'שמייה' עם בעלי המוסכים האחרים באזור, איך ייתכן דבר כזה, שאחד מביניהם בא וגונב לקוחות מהאחרים בצורה כל כך לא ישרה. הם כבר התאגדו והכריחו את המוסכניק הזה להתנצל, הם גם דאגו שהוא לא יגבה ממני מחיר גבוה עבור התיקון, וכך הרווחתי מכל הכיוונים. נשארתי עם הרכב, המחיר לא היה גבוה, ועל הדרך הרווחתי עסקה מיוחדת במינה עם דירה, במחיר שהיה זול ב-80 אלף שקלים ממחיר השוק.

עיני הבדולח

רק לאחר מכן, שחזרתי בראשי את מה שקרה, ואמרתי, הנה כי כן, אפשר לראות עד כמה ראו עיני הבדולח של מרן למרחוק.

אני ביקשתי ברכה שאמצא את האוטו, אבל מרן הגרא"ל ידע שהאוטו שלי לא בסכנה, שאני עומד לקבל אותו בחזרה כשהוא מתוקן. מרן ידע שאני זקוק לברכת הצלחה כדי למצוא דירה מתאימה לבני וגם כדי שהעסקה תהיה נוחה וברת השגה מבחינתנו, ולכן הוא דחה את הבקשות שלי, כדי שאני אבקש ברכה כללית להצלחה, ואכן הברכה חלה באופן מיידי ובתוך דקות בודדות מצאתי את הדירה שכל כך חיפשתי, ובמחיר נמוך יותר ממה שחשבתי שנצטרך לשלם.

אבל יש כאן עוד נקודה, אנשים לא יודעים שכל מילה שיצאה מפי קדשו היתה שקולה ומדודה.

אגב, בהקשר זה אני רוצה לספר דבר מדהים: רוב שנותיו היה מרן זצ"ל מסתיר את הגאונות שלו. אבל בשנותיו האחרונות, הוא היה בוחן את עצמו פעם אחר פעם. אם היו מצטטים איזה מאמר חז"ל היה מרן נענה ואומר "זה במסכת כתובות דף לב עמוד ב', בשלוש השורות האחרונות. זה כתוב במסכת בבא קמא דף קי"ב עמוד א' בתחילת השורות הרחבות..."

ובכל פעם היה מבקש שנפתח גמרא במקום שציינ, ושנבדוק אם אכן צדקו דבריו. אם הוא ראה שהוא אכן אמר נכון, מה שקרה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

משנפתחה הדלת מצאנו את המלשין עומד בפתח, והוא קורא לעבר אבא: "רבי אייזיק, ס'איז דא א גאט אוף דער וועלט..."- יש אלוקים שופט בארץ, יש אלוקים בעולם! אנחנו, שהכרנו את האיש המפוקפק הזה, הששנו ממזימותיו, שמא הוא טומן מלכודת לאבא, אבל מה שסיפר לנו המלשין עלה על כל דמיון...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על מסירות נפש וניסים מיוחדים

"בעבור זה עשה ד' לי" (שמות י"ג, ח')

כל פרט בסיפור שיסופר כאן על הרב החסיד המופלא, רבי יצחק אייזיק רוט זצ"ל, ממקורביו הבולטים של האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, צריך ללמדנו על מסירות נפשם של יהודים לקיום מצוות השבת, ועל חשיבותה של מצוה זו בעיניהם. וממילא, כאשר מתאפשר לנו לקיים את השבת בקלות רבה יחסית, ואף אחד אינו מפריע לנו לקיימה, הבה נשמח ונעלוז בחלקנו, ונדע שבדורות שלפנינו זה לא היה כל-כך פשוט.

לא קל ליישם החלטה שכזו

רבי אייזיק היה מוכן למחול להם, לרוסים, על העבודה הקשה שהטילו עליו בסיביר, כמו גם על מנת-האוכל הזעומה שחילקו. גם לקור המקפיא הוא כבר התרגל, וכך לכל יתר הקשיים שליוו את יושבי המחנות.

ברם, הגזירה שנגזרה עליהם לעבוד בשבת כבשאר ימים, גזלה ממנו את מנוחת הנפש, והוא לא היה מוכן לעבור על כך לסדר היום. הוא קם והכריז בפני מכריו ואנשי-שלומו, שיעבור עליו מה שיעבור, הוא - לא יעבוד בשבת.

לא קל ליישם החלטה שכזו, בסיביר, וכמעט בלתי-אפשרי. משמעותה של ההחלטה היתה למסור את הנפש בפועל ממש, ועמידה במסלול של התנגשות עם הנהלת המחנה, ובראשם המפקד הקומוניסטי שדיכא כל מי שלא סר למרותו ולמרות פקודותיו.

והנה קרבה ובאה שבת-המלכה הראשונה ביער הסיבירי. קבוצה של יהודים חרדים מתגבשת, ורבי אייזיק מרצה בפניהם בהלכות שבת, כיצד יש לעשות כל מה שאפשר על מנת למעט במלאכות דאורייתא, ובמקום הצורך יעשוהו בשניים, כי 'שניים שעשאוה פטורים', כיצד יש לסדר ערימות עצים שלא בשלימות, כדי להנצל מאיסור 'מעמר', ועוד ועוד.

בני הקבוצה השתדלו כפי יכולתם לעשות מדי יום יותר מכפי המכסה היומית, כדי שלקראת שבת יוכלו לצרף את העצים למכסה שכאלו נעשתה בשבת.

הם הכינו את הקרשים לשיבה, וממילא לא היו עוד בגדר "מוקצה",

וכשבא המפקד לראותם בעת העבודה עשו עצמם כמי שמתעסקים בערימות העצים. כאשר הועברו לפתע-פתאום לאזור יערות חדש, נאלצו לבצע את הפקודות ולכרות עצים חדשים, מפני פיקוח נפש, וכך נפסק להם ע"י מורה-הוראה.

המלשינים

אחד ויחיד היה רבי אייזיק, שלא היה מוכן להתפשר על שום דבר, ובנסי-ניסים הצליח לשמור על כל השבתות כולן, ולא חילל אפילו שבת אחת!

במשך 16 חודשי השהייה שלו בסיביר הצליח להסתיר את שמירת השבת מעיניו הבולשות של המפקד, וראה בפועל כיצד השי"ת מסייע לו בכך, ומתעלל במפקד האכזרי.

בלי המלשינים היהודיים, יתכן שלא היתה המשימה כל-כך קשה. הבעיה היתה שדילטורין מבני ישראל הוליכו והביאו שמועות, על התחמקותם של היהודים מכובד השעבוד, והיו הנוגשים אצים-רצים להכביד את העול.

וכך אירע גם במקום העבודה של רבי אייזיק בסיביר, בו היה מלשין יהודי, שהיה שכנו למגורים של המפקד, ונהנה מפירוורים משולחנו, אותם קנה בזכות דברים שהיה מוציא-ומביא על אחיו היהודים.

משהבחין המלשין שרבי אייזיק מתחמק מלעבוד בשבת, גילה את אוזנו של המפקד, וזה נשבע ללמד לקח את 'היהודי הסורר'.

מאז 'שבועה חמורה' זו, נאלץ המפקד להישבע עוד כמה שבועות שכאלה, ולא רק בינו לבין עצמו, אלא קבל עם ועדה. כל בני המחנה היו עדים למלחמת בני החושך בבני האור, במלחמה שגור המפקד על השבת ועל רבי אייזיק, וכולם גם היו עדים לנצחוננו הפלאי של רבי אייזיק על אותו מפקד עריץ. די לנו אם נחזור ונאמר שלמרות השבועה שנשבע המפקד, שמר רבי אייזיק את שבתו, וכל שבת ושבת מאותם 16 חודשים בסיביר היו מסכת חדשה של מסירות נפש מחד, וגילוי ניסים מאידך, עד שהכל ראו בחוש כיצד מתקיימים בו ברבי אייזיק דברי נעים זמירות ישראל "שומר ה' את כל אוהביו", ו"שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם".

הבגדים הגיעו בשבת

הגיע ובא החורף הסיבירי הכבד, והטמפרטורה ירדה ל-40 ו-50 מעלות מתחת לאפס. קור מקפיא שלא ניתן לצאת בו החוצה. הבגדים שהביאו איתם היהודים מגליציה לא היה בהם כדי להגן בעד הקור שחדר לעצמות. המפקד הודיע על חופשה מאונס עד שיגיעו בגדי חורף מיוחדים, המכסים את כל הגוף, חוץ מהעיניים, ובהם ניתן יהיה לצאת לעבוד כמעט בכל מזג אויר.

והנה, הבגדים הגיעו דווקא בשבת. המפקד ציווה על כולם להסתדר בתור ארוך, וכל אחד בתורו ניגש לקבל את בגדי העבודה ונאלץ לחתום שקיבל את הבגדים.

ידידיו ומכריו של רבי אייזיק הודיעו לו מבעוד-מועד שהפעם לא יתעקש לסרב לחתום, כי אותו רשע יתנכל לו ויירד לחייו. זאת ועוד; אם יסרב לחתום, יתברר הדבר למפרע שהוא נזהר גם מלעבוד בשבת, והרשע יפָרע ממנו גם על 'עוון' זה, ועל כך שהוא מהתל בו ומתחמק מפניו זמן רב.

אבל רבי אייזיק, כדרכו בקודש, אינו נענה להם. הנה קוראים בשמו, והוא ניגש לקחת את הבגדים, וכשנדרש לחתום את שמו הצהיר כי אינו יודע לחתום!

המפקד הבין שהיהודי העקשן הזה אינו רוצה לחתום, ואמר לו שאם אינו יודע לחתום ברוסית, שיחתום בפולנית, ואפילו באידיש... אך רבי אייזיק אינו חותם.

המפקד החל להאדים מכעס, ומכריו של רבי אייזיק התחננו בפניו שיקשקש קשקוש שאין בו משום שתי אותיות, אך רבי אייזיק מסרב בתוקף.

חמתו של המפקד גאתה

בשלב זה קם המלשין (שרבי אייזיק בזכרונותיו מקפיד באופן מופלא שלא לכנותו "מוסר", וכן השתדל שלא לספר בגנותו בכלל - מדה שהצטיין בה כל ימיו), ואומר למפקד:

"הרי אמרתי לך מזמן שהיהודי הזה משטה בך! הרי הוא יהודי חרדי ושומר שבת וזו הסיבה שאינו חותם, וזה לך האות שגם את מה שהינך מבקש ממנו עכשיו, הוא אינו מוכן לעשות בשבת!"... המפקד נתמלא זעם רב, והטיח ברבי אייזיק אשמה רבה, ואמר:

"עתה ידעתי שכאשר הינך אומר לי שאתה עובד בשבת, אינך אלא שקרן, שהרי אתה מסרב אפילו לחתום!"

רבי אייזיק לא איבד את עשתונותיו והשיב: "דע לך אדוני המפקד, שלעבוד בשבת אנו מוכרחים, אך לחתום בשבת אינו מהצורך כל-כך... יכול אני לקבל את המדים עכשיו, ולחתום במוצאי שבת... מה שאינו מההכרח, אסור לנו לעשות לשבת!"

חמתו של המפקד גואה, והוא מאיים: "התחת משטר החסד של סטאלין תקים לנו מחתרת דתית? אני אשבור את עקשנותך, אני אכריח אותך לחתום, ואני מתרה בך שאם לא תחתום - מרה תהיה אחריתך. אתה הרי יודע עד כמה נקל לנו 'להעלים' אותך"... למרות כל האיזמים הללו, לא נרתע רבי אייזיק ולא שינה את החלטתו.

בראותו כך, הִדְפּו המפקד מעל פניו, באומרו, "לך לך, אינני רוצה לראות פניך!", וסיים באיום נוסף, "אתה עוד תראה אם הסירוב הזה היה משתלם לך!"

צוואה באישון ליל

כשחזר רבי אייזיק לביתו, מצא את בני ביתו כשהם בוכים. הכל הבינו שזה רק ענין של זמן עד שהמפקד יעניש את רבי אייזיק בעונש חמור. ורבי אייזיק מְהֵסֵה את הבוכים: "קינדערלאך, שבת היום!"

"נאלצנו לחרוק שיניים, ולהמשיך בזמירות השבת" - מספר הבן, הרה"ח ר' אברהם שלמה. "ידענו שאצל אבא כאילו לא קרה כלום, ולמרות כל האיזמים החמורים שהושמעו באוזניו, אצלו זו היא שבת רגילה לכל דבר, שרים זמירות שבת, אומרים דברי תורה על השולחן - עולם כמנהגו נוהג..."

במוצאי שבת, בשעה שלוש לפנות בוקר, ואנחנו נמים את שנתנו, נשמעות לפתע דפיקות רמות בדלת. היינו בטוחים שהנה-הנה אנשי הנ.ק.ו.ד. (הארגון החשאי שקדם לק.ג.ב, והטייל מוראו על מיליוני אנשים ברחבי רוסיה) באים לקחת את אבא, ושוב לא נראה אותו לעולם.

בדקות אלה פרצה בבית יללה גדולה, שלא אשכח אותה עד יומי האחרון. גם אבא חשש מפני הבאות, קם ממיטתו, נטל ידיו והתלבש, ומסר לנו דברי צוואה קצרים:

"הבטיחו לי להיות יהודים טובים, וכשתגמר המלחמה תלכו ללמוד בישיבות קדושות". זה מה שעמד בראשו של יהודי צדיק זה ברגעים כל-כך קריטיים.

משנפתחה הדלת מצאנו את המלשין עומד בפתח, והוא קורא לעבר אבא: "רבי אייזיק, ס'איז דא א גאט אוף דער וועלט... יש אלוקים שופט בארץ, יש אלוקים בעולם!"

אנחנו, שהכרנו את האיש המפוקפק הזה, חששנו ממזימותיו, שמה הוא טומן מלכודת לאבא.

אבל, מה שסיפר לנו המלשין עלה על כל דמיון. וכך סיפר: "אני הרי גר בשכונתו של המפקד, ולפני ששכב לישון הוא קרא לי ונשבע באוזניי, שמחר בבוקר יעשה שפטים ברבי אייזיק, ויקיים את הבטחתו לחסלו, ולפזר עצמותיו על פני היער".

'מרה תהיה אחריתך'

וכך עשה. במשך כל השבת בילה רבי אייזיק ביער, לבדו, למד תורה ושר זמירות, והתייחד עם בוראו. כל עצי היער התרוננו יחד עמו בבחינת "אז ירננו כל עצי היער".

שבת שכזו עוד לא ראה יער זה מאז בריאתו.

הסוס הפיל את רוכבו לאחור

במוצאי השבת, עשה עצמו כמי שמצא את דרכו, והלך בכיוון היער החדש מקום שם עבדה קבוצתו בניסור העצים, במשך כל השבת. משהגיע לשטח התעניין האם המפקד בא לבלוש אחריו אם הוא עובד בשבת, שכן כך הבטיח בפרהסיה, שהוא אישית יבוא לראות אותו מנסר עצים, אבל המפקד לא הופיע.

אחד העובדים שחזר למחנה בעיצומה של השבת, סיפר את סיבת היעדרותו של המפקד:

בשבת בצהריים הודיע המפקד חגיגית, בין היתר גם לבני משפחתו של רבי אייזיק, כי הוא רוכב עתה ליער החדש, "לראות כיצד רוט עובד בשבת".

הבן, ר' אברהם שלמה, שסיפר מעשה זה בו היה נוכח, מתאר כיצד התמלא לבו חרדה לגורל אביו, מאחר שידע שאביו אינו נמצא כלל ביער ההוא.

והנה, בעת שהחל המפקד לרכב על סוסו במעלה ההר, התפוצץ לפתע דוד לחימום מים ('בוילער') במבנה ששימש כמרחץ עבור הפועלים. כתוצאה מהפיצוץ יצאה להבה אדירה והחלה לשרוף את הבנין. הסוס נבהל והפיל את רוכבו לאחור, המפקד נחבל בכל חלקי גופו, ומשנתאושש קמעה נאלץ לפקד על כיבוי השריפה.

כך התעלל השי"ת במי שביקש "לראות את רוט עובד בשבת"...

הרוויח עוד שבת

שוב היה מעשה, כשהועבר לעבוד בקבוצה אחרת, והעניינים הבולשות היו עדיין אחריו בכל מקום. הפעם תכנן את צעדיו שבוע מראש. הוא צם כמה ימים בשבוע, ועבד קשה מאוד, עד שגופו נחלש.

במשך כל ימי השבוע הצטיין בעבודתו, וזכה על כך לשבחים, וכאשר הגיע ערב שבת נפל לפתע בעלפון חושים, ואנשי הקבוצה הבהילוהו לביתו.

בני הבית נחרדו למראהו, אך משיצאו המלווים בני הקבוצה, רָמזו לאנשי הבית שבעצם הוא חש בטוב, וכי תואנה הוא מבקש - להימלט מחילול שבת.

הנהלת המחנה הזעיקה רופא ממחנה סמוך, ועד שהגיע הרופא, עברה השבת... הרופא גזר עליו שבוע ימים מנוחה, ורבי אייזיק הרוויח עוד שבת שקטה בלי נסיונות...

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ומה קרה פתאום? - באמצע הלילה התעורר המפקד בבעתה, בראותו בחלומו את סבתו, שהיתה יהודיה, מגיעה אליו ודורשת ממנו במפגיע שלא יגע לרעה ברבי אייזיק. החלום נשנה שלוש פעמים באותו לילה, ובכל פעם איימה עליו הסבתא באופן נחרץ יותר. "מרה תהיה אחריתך, אם תיפול שיערה משערות ראשו" - איימה על הנכד.

המפקד קם מבוהל משנתו הטרופה, והבין כי אין חלום זה כיתר החלומות, והיה משוכנע שמדובר בחלום אמיתי.

בשל סערת-הנפש שבה היה נתון, לא יכול היה להירדם, ודפק אצל שכנו, המלשין, ולאחר שסיפר לו את דבר החלום אמר לו: "לך אמור לרוט שאני מוחל לו על כל מה שעשה, אך מכאן והלאה אל יעז להתל ב', ויראה לעבוד בנאמנות כשאר היהודים הנמצאים תחת פיקודי!..."

מששמעו בני הבית את הסיפור, הבינו שיד ה' היתה זאת לשמור את עבדיו שומרי-השבת.

הרעיון הנועז

החלום עשה רק מחצה. מר-המוות הוסר, אבל הראש הגוי של המפקד לא הִסְפִין להסיק את המסקנה הגורפת, והיא, שעליו להניח לרבי אייזיק לעשות כאוות נפשו.

המפקד הרוסי עדיין המשיך לעקוב אחריו, ולדרוש ממנו שיעבוד בשבת. ומאידך, המשיך רבי אייזיק לשמור על השבת במסירות נפש.

כדי לוודא שרבי אייזיק לא יתחמק מעבודה בשבת, העבירו המפקד מהקבוצה החרדית, שם היו לו קרובי משפחה ומכרים שחיפו עליו, לקבוצה אחרת.

ואכן, כאשר העבירוהו לקבוצה אחרת של אנשים שלא שמרו תורה ומצוות, היה קשה לו יותר להתחמק, אבל נפשו שהתלהטה בשמירת השבת, לא הסכימה לציית להוראות חילולי השבת.

ואכן, גם בהיותו בקבוצה זו, הצליח להסתדר, וקנה תמורת כסף את עודפי היצור של אנשי הקבוצה, אסף את גזרי העצים ויחדם לשיבה, וכשבאה הביקורת היה מעבירם ממקום למקום, ומסדרם, וכך לא הבחינו שאינו מנסר בשבת.

אולם כאשר העבירו את אנשי הקבוצה ליער חדש, והיה זה ממש בערב שבת, וערימות עצים מן המוכן לא היו שם, היה רבי אייזיק מודאג כיצד יוכל להערים עתה על המפקד.

הרעיון הנועז שעלה הפעם בליבו, היה, לבקש רשות מהאחראי ללכת בשעות אחה"צ של יום ששי ליער החדש, בתואנה ששכח שם את אחד מכלי העבודה, ואז, בהיותו כבר ביער, יישאר שם כל השבת במקום מסתור, ויטען אחר כך כי תעה ביער...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פעם יצא לי להיות בקרבת מחנך דגול שניהל ישיבה, ושמתי לב שיש לו סבלנות מיוחדת. על אף שהיו שם בחורים שהפריעו, ויותר מזה בחורים שעשו דברים שהיו ממש כנגד רוח הישיבה, הוא נשאר בסבלנותו מתחילה ועד סוף. שאלתיו: "מאין אתה שואב את סבלנותך? כיצד אתה ממשיך להנהיג את הישיבה בלי לאבד את העשתונות?"...

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א על ההסתכלות הנכונה על מעשי אחרים

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ" (שמות י"ג, י"ד)

יש שהאדם מסתכל בקהילתו או בבית הכנסת שהוא מתפלל בו, ורואה שיש בני אדם שאינם מתנהגים כשורה. אם זה בין אדם לחברו, אם זה שמדברים באמצע התפילה, אם זה שעושים ליצנות באופן נורא ואיוס, ולבו כואב לו. הן כך הוא טבעו של יהודי, כשרואה איזה עוולה, זה מצער אותו - "למה לא יהיה שכולם ילמדו ויתפללו ויעזרו זה לזה". מחפש הוא עצות איך לקרבם, אבל הרבה פעמים כשהאדם כאוב, מרוב שהוא מתמרמר, קשה לו לקרב אותם, כי הוא מעדיף לראות אותם בחוץ - "חבל! הוא מקרר את כולם"...

ובכן, פעם יצא לי להיות בקרבת מחנך דגול שניהל ישיבה, ושמתי לב שיש לו סבלנות מיוחדת. על אף שהיו שם בחורים שהפריעו, ויותר מזה בחורים שעשו דברים שהיו ממש כנגד רוח הישיבה, ובדרך כלל יאמרו המשגיח עליהם: "הוא מחריב את הישיבה", הוא נשאר בסבלנותו מתחילה ועד סוף. שאלתיו: "מאין אתה שואב את סבלנותך? כיצד אתה ממשיך להנהיג את הישיבה בלי לאבד את העשתונות?". השיב לי כך: "הישיבה איננה מקום שנועדה להתנהל בסדר מופתי". והוסיף: "כשהתמניתי למשגיח, לא נכנסתי על דעת שהכל יזרום על מי מנוחות, תפילה זו תפילה, סדר לימוד זה סדר לימוד. לא, לא על מנת כן נכנסתי".

שוב הסביר: "מהי ישיבה? מאספים מאה או מאתיים בחורים, שיש להם כוחות כבירים והמון קשיים שנועדו להוציא את הכוחות האלה. זה מתמודד עם יסוד האש, זה מתמודד עם יסוד המים, השלישי מתמודד עם יסוד הרוח. זה מדבר ומפטפט כל היום, זה עושה דברים בלתי ראויים, זה מתמודד עם יסוד העפר, כשהוא תמיד מאחר אל התפילה. סוף דבר, לוקחים קבוצה גדולה של בחורים, שצריכים להילחם עם התכונות הקשות שלהם, ומכניסים אותם למקום אחד. "הרי לכל אחד יש מלחמות מיוחדות רק לו, ובכן אם תכלית הישיבה היא, שהמקום יתנהל בסדר מופתי, שכולם יגיעו בדיוק בזמן, שכולם יתלהבו בתפילה ובסדרי הלימוד, שאף אחד לא ידבר באמצע התפילה או באמצע הסדרים, אם כן אין שום צורך בישיבה. אכן תכלית הישיבה היא לייצר סביבה, שבה אפשר לעזור לבחורים ללחום את מלחמתם, כל אחד ומלחמתו. אמור מעתה:

אם מי שעושה איזה מעשה שטות אינו שייך למקום זה, אם כן מי צריך להיות כאן? היתכן שרק אלה שכבר סיימו לתקן את כל תכונותיהם שייכים לכאן?! הישיבה היא מקום שהרוח שבה עוזרת לבחורים להילחם ולהתעלות במלחמתם. ואם כן כל פעם שרואים בחור שעושה מעשה שאינו הגון, אין צריך להסתכל על זה כאילו הוא מחריב את הישיבה והורס את שמה הטוב, אלא אדרבה, צריך לקפוץ מאושר ולומר: אדרבה! הישיבה הזאת טובה בשבילו מאוד מאוד, כי עם החמימות שיש כאן ועם החיזוק שיש כאן, יכול להפך את תכונותיו לטובה.

"בוודאי יש גם שמאל דוחה, והיינו המסגרת שיוצרים, כדי שיוכרחו הבחורים לקום בבוקר ולהגיע אל הישיבה. וכן המבחנים שעורכים להם כל שבוע הם בכלל הזה, כי זה מה שיכריח אותם להתאמץ ולהוציא את כוחותיהם החבויים. אבל השמאל דוחה היא רק כדי להחזיק את הבחור במקום זה, אשר בו יקבל את החמימות, את החיזוק ואת האפשרות ללחום את מלחמתו.

"הישיבה דומה למחנה אימונים, שבו לומדים אנשי הצבא איך להשתמש עם כלי המלחמה. הם מנסים ונכשלים, קמים ונופלים, וככה הם מתכוננים לקראת המלחמה שיערכו עם האויב. הגיעו עצמכם! היכן הוא המקום שבו יתלמדו הבחורים שלנו לערוך מלחמה, אשר בגלל כן נאמר שבישיבה הם כבר צריכים להיות

מושלמים? לא היה להם עד כה מקום כזה! ואם כן מוכח הדבר שהישיבה עצמה היא המקום, שבו הם מתאמנים ומתלמדים. הם מנסים לירות ונכשלים - 'לא, צריך לירות אל הכיוון השני'. אח"כ אומרים: 'לא, צריך לירות לכיוון אחר. הבה ואראה לך. הבה ואראה לך איך מחזיקים את הגמרא, הבה ואראה לך מה עושים כשמרגישים עייפים אחרי הצהריים'. זהו המקום שבו מתלמדים, ואם כן מדוע יהיה המשגיח בצער ובכעס על כי הישיבה אינה מתנהלת למופת? מתי זה נקרא שאינה מתנהלת למופת? אתמהא! אכן בוודאי צריך לגדוד גדרים, ואין בכוונתנו לזרוק חול בעינו של אף אחד ואף לא להוכיח בשער. כוונתנו רק לבטא את הרעיון, כדי שנוכל להסתכל במבט של חיזוק ולהשקות את צעירי הצאן בטל תחיה".

איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק

ועכשיו שאנו מבינים זאת, הן כל אחד כלפי עצמנו והן כלפי זולתנו, זה יכול לעזור לנו גם כשנסתכל על הקהילה באופן כללי. האדם מסתכל על קהילתו ואומר: "זה אינו כשורה וזה אינו כשורה. חורבן נורא כאן! אתה יודע כמה אברכים הם כך וכך? אתה יודע, אני מצאתי אברכים... כאן הם מבליים את זמנם, וכאן הם לא מספיק רציניים, וכאן היה מכשול, וכאן יש מישהו שנופל לגמרי... זו לא קהילה".

האמנם כן?! זו לא קהילה?! מהי קהילה? קהילה היא מקום שבו כולם הולכים למלחמה, והאחד מסייע לשני. דומה הדבר לגמ"ח עזר ליולדות, שמכינים ארוחות למשפחות ליולדות ויש סדר אצלם, כשהיא יולדת, חברתה מכינה לה, וכשחברתה יולדת, היא מכינה לחברתה. כך הוא הסדר, פעם זה חלש וזה חזק ופעם להיפך, וכל פעם החזק מסייע לחלש. כמו כן המושג קיים בכל משפחה גדולה בישראל, שכאשר יש איזה ענין של חולי, הילדים מתארחים אצל משפחת האח או האחיות, וזה הדדי, כי למחר זה יהיה להיפך. הוי אומר: הם מבינים שיש מצבים של אור ומצבים של חושך, מצבים של חוזק ומצבים של חושך, וכשיש קבוצה גדולה, אפשר לסדר זאת באופן שכל אחד יעזור לשני בחולשתו.

האדם חושב שקהילתו היתה צריכה להיות מושלמת, שלא יהא אף אחד שמאחר לתפילה, שלא יהא אף אחד שאינו קובע עתים לתורה כדבעי. ואם אינו כן, או מסלקים תיכף ומיד את כל מי שאינו עונה על הדרישות, או מתהלכים כממורמרים. אבל מחשבה זו היא טעות בשורשה. הקהילה מיוסדת כדי לעזור אחד לשני כל אחד במצבו.

והנה לנו משל שהוא גם נמשל: יש לו לאב ילד נפלא, מוכשר וירא שמים, והכניסו ללמוד בכיתה בת שלושים ילדים, אשר ביניהם יש גם ילדים חלשים. כועס הוא על כך שיש שם ילדים חלשים - "למה מכניסים כאן ילדים חלשים?". הוא מתהלך מלא רוגז. ויהי היום והגלגל מתהפך. אחרי הלב המוצלח, צמח לו ילד שהוא ההיפך הגמור ממונו. הוא מבקש להכניסו אל המוסד ומערימים עליו קשיים.

כשאחד מקבל לידי ישיבה של מאתיים וחמישים תלמידים. מכניסים אותו לחדר מוסרים לו את המפתחות, ונותנים לו לנהל את הישיבה. הן ברור לכל שאדם זה לא יעלה בדעתו לרגע שזה יעבוד

אחרת מהמתואר לעיל. הוא יבין לבד שאם הכל היה זורם כאן על מי מנוחות, לא היו זקוקים לו. הוא יודע שיום אחד הוא יצטרך לערוך את הרישום לישיבה, ויום אחד יהיו בעיות עם החשמל, ויום אחד יהיו בעיות עם המימון, וכן הלאה. הרי בשביל זה הוא כאן, הוא לא מתרגז על אף אחד, כי הוא מבין שזהו תפקידו.

כמו כן כשהאדם רואה אנשים שאינם מושלמים, והוא מתחיל לרטון: "הוא בן אדם כזה קר", או: "זה מקום כל-כך קר כאן". הבעיות הן בוודאי בעיות. לא באנו לומר שאינן בעיות. אבל במקום לרטון ולהתלונן, האדם צריך לעצור ולשאול את עצמו: "מהו תפקידי לעת כזאת?", ויגיע למסקנא שהטוב ביותר יהיה, שיתאספו כולם לעזור ולסייע זה לזה. ואז לא יראה את המצב ככישלון.

דעו לכם, שהרבה אנשים אינם מקבלים את ההחלטות הנכונות, וזאת מפני שהחליטו בלבם - "המצב הוא כשלון. הכל חרוב ונחרב". כשהאדם מחליט שהמצב כשלון, הוא ממילא פועל אח"כ באופן מעוות. הוא מדבר בצורה כזאת, הוא ממורמר הוא מגיב בזלזול לאחרים. למה? כי ככה זה.

"אתה מכיר את המקום? אם תכיר את המקום, תבין למה אני כל-כך ממורמר". אכן כשהוא פותח את הפה, קשה להפריך אותו, כי הוא שואל את בן שיחו: "אתה רוצה שאני אספר לך שלושה סיפורים, ואז תבין על מה אני מדבר? הלה מושחת מיסודו, הוא משוגע ואינו מיושב בדעתו". אי אפשר להפריכו, כי במקרה הוא צודק בטענות שיש לו, אך טעותו היא, שלא מפני שהבעיות האלה קיימות, המצב נחשב ככישלון, על האדם להבין שכך הקב"ה ברא את העולם אשר רובו רע, שיהיו אנשים קשים ומצבים קשים ושידוכים קשים ובעיות של שלום בית, ותכלית הכל כדי שיאמרו בני האדם: "הבה ונראה איך מסייעים לחברים". מתפללים, קובעים לתורה, ובשעה שתיים עשרה, לאחר כל העבודה, מפשילים שרוולים ומתחילים לעזור אחד לשני.

מתחילים לחשוב: "למי צריך להזריק כמה מילים של חיזוק, איפה אפשר להשיג קצת כסף". כל אחד יעשה זאת בזמן המתאים לו, מי בבין הסדרים, מי ביום שישי, וכן הלאה. הענין הוא שהאדם יאמץ זאת כדרך חיים, ומה טוב אם ירשום על הדף כל אימת שיראה שיש משהו שהוא יכול לסייע לחבריו. תיקון הליקויים מתוך ישוב הדעת. הלא תראה במי שמנהל מוסד, כגון תלמוד תורה, שכאשר באים אליו בטענות, כגון אם שלוש אמהות של ילדים מתקשרות אליו אחת אחרי השניה, ומתלוננות על שהסעת הילדים איחרה והאחראי לשמור על הילדים עד להגעת ההסעה לא שמר עליהם, אם הוא בר דעת, אינו מאבד בגלל כן את ישוב דעתו, אלא ממשיך לנהל הלאה את העניינים בשום שכל ובדעת מיושבת, וזאת מפני שהוא רושם כל דבר שהוא צריך לסדר.

הוא יודע שכל יום צצות בעיות ואינו נבהל מכך. לא שהוא מתעלם מהן. הוא מטפל בכל דבר, כי איש רציני הוא ובעל אחריות. הוא מתקשר לברר - "אשמתו של מי זה היה? רגע אחד, למה עד עכשיו לא התלוננו? האם זה נורמלי מה שקרה או לא נורמלי?". הוא עובד בקרירות, ולא מפני שזה לא אכפת לו, אלא מפני שהוא לא רואה

"והנה חיילים נכבדים" - סיים בארסיות - "הגיע לכאן רב מירושלים. אולי ממש ממאה שערים או משיבה אחרת, להציג לפניכם את מספר האחוזים שבחורי הישיבות תרמו לניצחון"... האלפים מחו כף בעוז ונאומו הסתיים: "בבקשה כבוד הרב", הכריז בציניות. עליתי על הבמה, פתחתי בדברים - כאשר אני רותח בפנימיותי...

המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצוק"ל, מסביר על הזכות הגדולה של בני הישיבות

"וְהַגִּדְתָּ לְבָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא" (שמות י"ג, ח')

"רבע מיליארד מתושבי אירופה נספו במגפה!", כך בערך היתה כותרת העיתון, אם יצא בכלל עיתון, באירופה של לפני 700 שנה. המגפה, המכונה 'המוות השחור', קטפה את חייהם של יותר משליש מתושבי אירופה, בתקופה ההיא התגוררו ביבשת הרבה פחות תושבים מאשר היום, אך ביחס למספרים של היום, מדובר ברבע מיליארד תושבים! קטסטרופה בלתי נתפסת. לכל הדעות. ומי אשם? היהודים כמובן. הם שהרעילו את בארות המים וגרמו לתמותה ההמונית, והא ראייה: אם אצל הגויים מתו מעל שליש מהאוכלוסייה, הרי אצל היהודים מתו הרבה הרבה פחות, הרי אומר שהם הרעילו את הבארות, גרמו למגפה, על מנת להשתלט על היבשת, והעולם.

לפני 700 שנה, כמו לפני 80 שנה, ניצבה גרמניה בראש, כמובילת האנטישמיות העולמית. יהודים עונו ונאלצו 'להודות' באשמה, וכן על זה הדרך. קהילות חרבו בזו אחר זו בגרמניה, בצרפת, בשווייץ, ואף עד ספרד הגיעו הרדיפות. יהודים רבים נמלטו ממערב אירופה למזרח, שם שדד מצב יותר טוב וכך חזקו מאוד הקהילות שם.

כלומר: אי ההכרה בנס - מאבדת את הזכות ליהנות מהנס!

ומן ההיסטוריה הרחוקה נדלג להיסטוריה הקרובה. שח המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצוק"ל:

לאחר מלחמת ששת הימים בא אלי איזה חבר'המן, חייל: "רבי שבתי, אני רוצה שתדבר קצת לחיילים - תחזק אותם בראת שמים". "תעזבני לנפשי" ניסיתי להתחמק, אך ללא הועיל. הוא שיגר בקשות רבות. בסופו של יום נתתי את הסכמתי. בדרכי לבסיס הצבאי הרהרתי לעצמי, כי סביר שיתאספו כמה עשרות חיילים בלבד. אך הנה כאשר נכנסתי למקום חטפתי הלם; אלפי חיילים!

הם ישבו והמתינו לבושים במדיהם, עם ה'פלאפל' על הכתף וכו', תתארו לעצמכם שהיתה זו תקופה של גאווה צבאית. זה היה אז ערך-מקודש בעל הערצה עצומה. כמעט חזרתי לאחורי - אך לא היתה לי ברירה.

התיישבתי במקום המוכן לי, כמובן שהייתי טרוד במחשבות לקראת דרשתי, אלא שבד בבד גם האזנתי בחצי אוזן לנאומו של מפקד בכיר מראשי הצבא. הוא דיבר בזיחות דעת על עניינים צבאיים

לכשנתבונן - מעמיק בעל ה'חגים וזמנים' - הרי מדובר בגילוי עצום של השגחה פרטית. גויים נופלים חלל בהמוניהם, אין בית אשר אין שם מת, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. אז איך ייתכן שדווקא הנס הנפלא הזה - שיהודים רבים ניצלו ממגפת 'המוות השחור' - דווקא זה מה שגרם להמוני הגויים להתנפל על הניצולים היהודים ולהמיתם במיתות משוננות!?

שאלה זו כבר נשאלה בשעתו, בשעת התרחשות הדברים, והשיבו מגדולי אותו הדור כך: היו אז מתחכמים בעיניהם, שהסבירו שאין לראות בהצלת ישראל משום נס, אלא שיש ליהודים גן מסוים (כמובן שאז עדיין לא השתמשו במילה גן) שמגן עליהם מפגיעת אותה מגפה. ומכיוון שמתחכמים 'להסביר' שמדובר בעניין טבעי, ולא בגילוי מיוחד של השגחה, ממילא מאבדים את הזכות ליהנות מתוצאות אותו הנס - ושוב הופיע המוות בדרך אחרת!

לאחר המלחמה בא אלי איזה חבר'המן: "רבי שבתי, אני רוצה שתדבר קצת לחיילים - תחזק אותם ביראת שמים". "תעזבני לנפשי" ניסיתי להתחמק, אך ללא הועיל, ובסוף הסכמתי. והנה כאשר נכנסתי למקום חטפתי הלם; אלפי חיילים המתינו למוצא פי!

מחיאות כפיים רמות נשמעו באולם. לא שבתי למקומי, אלא החלטתי 'לתת להם בשיניים' - 'הכהה את שיניו', שיבינו מעט כי עם גאוה של 'כוח ועוצם ידי' אפשר לאבד את הניסים. וכי הצבא ניצח?! הרי במלחמת ששת-הימים התרחשו נסים משונים שאין לתאר - מה יש בכלל להתגאות?!

עד כאן מדברי רבי שבתי ('להגיד', חומש המגידים ח"ב עמ' 115) שניבא וידע מה ניבא: חלפו עוד כמה שנים, פרצה מלחמת יום הכיפורים, שהותירה את הצבא עם אלפי הרוגים ואת העם עם צלקות שלא התאחו עד היום הזה. מי יודע, אם היו יודעים להודות על הניסים כפי שצריך, היו המאורעות הבאים נחשכים מאיתנו! ולכן, כאשר אנו מודים על הניסים, איננו מודים רק על הניסים שהתרחשו בעבר אלא בכך מייצרים - במו ידינו והודאתנו - את הניסים של העתיד!

(הרב רפאל ברנזון, יתד נאמן פסח תשפ"ב)

שונים. כך שהוא נתן לי זמן להכנת הדרשה. לפתע, לקראת סיום נאומו, נעמד לו המפקד בגו זקוף שתק שתיקה קצרה, הגביה את ידו, פנה אלי ואמר:

"מי לא יודע כי חיל-האוויר היה שותף מלא לניצחון האחרון של המלחמה, הם הרי התקדמו בכל החזיתות. חיל-ההנדסה נרתמו גם הם בתחומים אחראיים ביותר. חיל-רגלים מסרו את נפשם וקידמו את הצלחת המערכה. בקיצור, הניצחון הגדול הגיע בתרומתם של חיילנו ביבשה, באוויר ובים".

"והנה חיילים נכבדים" - סיים בארסיות - "הגיע לכאן רב מירושלים. אולי ממש כמזאה שערים או משיבה אחרת, להציג לפניכם את מספר האחוזים שבחורי הישיבות תרמו לניצחון"... האלפים מחו כף בעוז ונאומו הסתיים: "בבקשה כבוד הרב", הכריז בצניות, ושוב מחיאות כפיים.

עליתי על הבמה, פתחתי בדברים - כאשר אני רותח בפנימיותי: "חבר'ה, חיילים נכבדים, נשאלה כאן שאלה. מה תרמנו לניצחון? כמה אחוזים העניקו בני הישיבות לניצחון? אפתח את דבריי בתשובה קצרה לגופו של עניין, אח"כ נעסוק בנושאים אחרים. כפי הידוע לי ולכם, התחזית הכללית של מפקדי הצבא היתה, שאנו עומדים בפתחה של מלחמה עגומה. לפני פתיחת המלחמה דיברו על כשישים אלף הרוגים רח"ל, עד כדי כך שהוחלט להקצות את גינות העיר הגדולות בכמה ערים לקבורה ארעית בעיצומה של המלחמה.

"בכמות כזו של הרוגים, שלא תבוא, מי היה עוסק בקבורתם? בחורי הישיבות. הם אלה שהיו מתגייסים לקבורתם כ'חברה-קדישא' המוסרים נפשם למצווה קדושה זו. ואז, כמובן, שהמפקד הנכבד הנואם, היה אומר שתרמנו רבות למערכה, אבל, חיילים נכבדים, הקב"ה לא רצה שנתבטל מתורתנו! הוכרז בפמליה של מעלה כי מוותרים על אותם שישים אלף הרוגים, וזכות לימוד התורה תגן עליהם.

"אם-כן, אני מודיע בזאת מעל הבמה. כי אנו, בני הישיבות, תרמנו שישים אלף אנשים, כמו כן תרמנו את גני העיר בתל אביב ובירושלים... במקום קברים ארעיים ישנן גינות עם דשא ירוק, קומו על רגליכם והודו להקב"ה!".

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מבצע ענק של מתנות כל הקודם זוכה!!

תרום 20 ש"ח
 למשך 9 חודשים
 סך כל התרומה

ומקב

• סט 'לקרא'
 5 כרכים, המבד
 'דרשו', בהדפס

(שווי המתנה בחנויות)

תרום 23 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 276 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

• ספר המפתח
 על המשנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח)

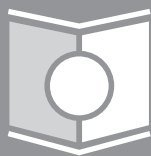
תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

(שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח)

המבצע לזמן מוגבל, להשתתפות < בנ

Dirshu
 דרשו ד' ועוז
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

ללא הגרלות וללא כוכביות

תורמים לארגון 'אחינו' - זרוע
 החיזוק של 'דרשו' ומקבלים
 מתנות ענק של ספרים
 מארגון 'דרשו'

תרום 33 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 528 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה
- סט 'לקראת שבת'
 5 כרכים, המבחר של עלוני
 'דרשו', בהדפסה מחודשת
- חמשה חומשי תורה
- ספר המפתח על משנ"ב
 (שווי המתנה בחנויות 863 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 38 כרכים, כריכה רכה, כיס
- סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, כריכה רכה, כיס
 (שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

תרום 180 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 2160 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 38 כרכים, כריכה רכה, כיס
- סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, כריכה רכה, כיס
 (שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

כל עמדות נדרים פלוס < טופס 'דרשו'

"לפני מספר שבועות קיבלתי פנייה מאוד מעניינת, מקבוצה של חסידי בעלזא בטורנטו. הם סיפרו לי שהם הקימו שם קהילה חדשה, בשכונה שבה לא היתה עד כה התיישבות של יהודים חסידיים. ולמה הם פונים אלי? כי אחד מבני החבורה שלהם, זכה לסיים את הש"ס והם עושים לו סעודה גדולה לכבודה של תורה"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, עם יסודות חשובים בדרך לימוד התורה בכל ימות השנה, ובמיוחד בימי השובבי"ם

יעקב א. לוסטיגמן

בגיליון פרשת שמוות, הבאנו שיחה מיוחדת שערכנו לרגל תחילת ימי השובבי"ם, עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, מרביץ תורה בעל שם עולמי, רב בית המדרש 'היכל צבי' דחסידי צאנו בירושלים, ונשיא ארגון 'הגפן', הפועל רבות כדי לסייע במציאת שידוכים למעוכבי שידוך.

הרב שליט"א נענה לבקשתנו, וכדרכו בקודש שוחח בנושא שיחה מלאת עובדות משלים וחזוקים גדולים. הפעם אנחנו מביאים בס"ד, את חלקה השני של השיחה:

"ימי השובבי"ם הם ימים של תשובה ותיקון כידוע", אומר הגר"ח שליט"א, "אבל יש לא מעט מקרים שבהם האווירה שמנסים לייצר בישיבות הקדושות כדי להגביר חיילים לתורה, משיגה את התוצאה ההפוכה, וגורמת לחלק מהבחורים ללחץ כבד מאוד שממש מפריע להם להתקדם ולהצליח.

"וכאן מוטלת חובה גדולה וקדושה על ראשי הישיבות והמשגיחים: רבותי, התפקיד של מחנך הוא לא רק לגרום לבחורים לשבת וללמוד. התפקיד של מחנך זה לגרום לבחורים לשבת וללמוד בשמחה! לגרום לו לעשות את זה באהבה וברצון. לא מתוך כפייה ולחץ חברתי בלתי מתון.

"אם הצלחנו לגרום לבחור לשבת וללמוד חמש שעות, שלאחריהן הוא יוצא עם טעם רע בפה, לא הרווחנו כלום. אבל אם הוא למד שעתיים ויצא עם טעם של עוד - הרווחנו רווח עצום, כי ה'טעם של עוד' יגרום לו לשבת גם בפעם הבאה, וללמוד עוד שעתיים ועוד שעתיים עד שיזכה להגיע ללימוד של חמש שעות ברציפות ובהנאה גדולה.

"יש ווארט חזק מאוד של הרה"ק ה'קדושת לוי' מברדיטשוב זיע"א, והצדיק הירושלמי רבי נטע ציינוורט היה אומר אותם עם גישמאק מיוחד: "כתוב במגילת אסתר שהמן הרשע יצא ממשתה אסתר ביום הראשון, כשהוא שמח וטוב לב. שואל הרה"ק מברדיטשוב שאלה נוראה. הרי המן היה גוי! הוא לא למד תורה, הוא לא הניח תפילין, לא קיים מצוות מילה. לא היה לו לא אורה ולא שמחה, לא ששון ולא יקר, כמו שדורשים חז"ל שאורה זו תורה וכו'.

"מאיפה היתה להמן שמחה? איך הוא הצליח לשמוח? נכון שאנחנו רואים שיש אנשים שלא קשורים לתורה והם נראים לנו כשמחים, אבל זאת טעות, הם לא באמת שמחים, כמו שאומר הרה"ק ה'בית אהרן' מקרלין זיע"א, שההבדל בין שמחה והוללות הוא כחוט השערה, ולכן לפעמים מי שנראה לנו שמח הוא בעצם במצב של הוללות, וזאת לא שאלה איך הוא מגיע להוללות.

"אבל על המן הרשע, הרי הכתוב מעיד עליו שהוא היה 'שמח וטוב לב', ומכאן באה שאלתו של ה'קדושת לוי'.

"אלא, היה רבי נטע אומר בצורה מוחשית: 'המן אכל במשתה אסתר מהקציצות שהכינה אסתר המלכה הצדקת. הוא אכל מהשיריים של הצדיקה, נו... כשאוכלים שיריים של צדיק כבר לא פלא שהוא יצא שמח וטוב לב, כי הרי הצדיק לומד תורה ודבוק בתורה, ואם כך מי שאוכל עמו בסעודה, מקבל איזשהו חיבור לתורה וממנו יכול לשאוב שמחה'...

"כלומר, לא רק שצריכים ללמוד תורה בשמחה, אלא שהתורה עצמה היא המקור והשורש לשמחה. אין אפשרות אחרת בכלל בעולם להיות בשמחה אמיתית, אלא על ידי לימוד התורה והקשר לתורה."

שאל אותו מו"ח: ילמדנו רבינו, מה כל כך מיוחד בסיום הזה? שהרב שמח במיוחד! "השיב לו הרב בענגיס זצ"ל, שהפעם הוא סיים את הש"ס בחמש דקות! כמוכן שמורי חמי השתומם מהתשובה, איך ייתכן לסיים את הש"ס בחמש דקות? זה הרי בלתי אפשרי?

מסמכים, ציוד אישי ומעט מזון כדי לאכול במשרד, והוא גם לוקח איתו גמרא קטנה, ו'נגן' קטן שבו הוא הכניס את השיעורים שזכית למסור על הש"ס כולו.

"כך יושב האברך הזה כל יום, שעה בבוקר ושעה בערב בחזור מהעבודה, ובמקום לבטל את הזמן ולנמנם, הוא שוקע בלימוד גמרא, האוזניות תחובות בתוך אוזניו, הגמרא פתוחה מול עיניו והוא שוקע בים התלמוד עד שעליו לרדת מהרכבת.

"עברו שנים, האברך התקדם עוד דף ועוד דף, וב"ה זכה לסיים את הש"ס כולו! עכשיו הם רוצים לעשות לו הפתעה, ולכן ביקשו ממני שאומר כמה דברי ברכה, למי שלמד אצלי את כל הש"ס בלי שאפילו ידעתי על כך.

"כמוכן שגם אני עצמי מאוד התרגשתי, כל אחד ששומע את השיעורים שלי זאת זכות גדולה עבורי, ובוודאי כשמישהו מסיים את הש"ס זה דבר גדול ועצום.

"חשבתי מה אני יכול לומר לאותו אברך יקר, בשיחה המוקלטת שתושמע לו במהלך הסיום... ולאחר מחשבה החלטתי לספר לו את הסיפור ששמעתי ממורי חמי, הגאון הגדול רבי יוסף ליברמן זצ"ל, בעל ה'משנת יוסף', שבאותו הזמן עוד היה בין החיים, ומאז נסע למנוחות ואותנו עזב לאנחות.

"הסיפור הזה די ידוע ומפורסם, אבל בכל זאת צריכים לספר אותו, כי המסר שלו מאוד מאוד חשוב.

"וכך סיפר מורי חמי זצ"ל: הוא היה מבאי ביתו של הראב"ד של ירושלים, הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, בעל ה'לפלטות ראובן'.

"הרב בענגיס היה גאון עצום, הפלפולים שלו ידועים לשם ולתהילה, הידע שלו עם כל מכמני התורה היה לפלא בעיני כל רואיו, הוא היה עילוי בכל קנה מידה, ובהתאם לכך היה מסיים את הש"ס לעיתים מזומנות.

"על כך אנחנו צריכים להוסיף נדבך נוסף", מוסיף הגר"ח שליט"א. "לא רק הלימוד צריך להיעשות בשמחה. הרי כל העניין המיוחד של לימוד תורה ביתר שאת דווקא בימי השובבי"ם, מקורו ברעיון שאלו ימי תשובה כמו שמבואר מפי המקובלים, ולכן משקיעים את כל הכח בלימוד התורה כדי לכפר על כל החטאים כידוע.

"אבל גם כשעושים תשובה, צריכים לעשות אותה מתוך שמחה! רבינו החתם סופר אף מוסיף ומבאר, שהסיבה שבגינה נהגו בתפוצות ישראל לשיר ולנגן ביום הכיפורים כשאומרים וידוי על החטא, 'אשמנו בגדנו', נעוצה בכך שצריכים לעשות תשובה מתוך שמחה של מצוה. צריכים לשיר ולשמוח כשעושים תשובה, ולא להיות תחת לחץ כבד מאוד של המשגיח, או תחת השפעה של לחץ חברתי מופרז, שגורם לבחור תחושת מועקה כבדה חלילה.

"אדרבה, הבחורים צריכים לשוב ולשמוח בלימוד, והעול הזה מוטל על כתפי המחנכים, בוודאי שצריכים להשקיע שתהיה בישיבה אווירה של לימוד, בוודאי שצריכים לעודד את הבחורים לקום לפנות בוקר וללמוד שעות רצופות, בוודאי שצריכים לעודד את הבחורים לעשות 'תענית דיבור' וללמוד ברצף ממושך בלי הפסקה. "אבל צריכים לעשות את זה עם שמחה, עם התלהבות, המשגיח יכול להיכנס להיכל הישיבה ולצעוק בקול רועד 'שובבי"ם' ולהכניס בהם פחד ורעדה, והוא יכול גם להיכנס כרוח סערה עם חיוך ענק ועם התלהבות מדבקות ולצעוק 'שובבי"ם! בואו נתחיל לעבוד! בואו ננצל את הזמן, נרוויח עוד שעה של לימוד, בואו נשמח עם התורה ונשתעשע בה בתענוגים, שזה הת'קון הכי גדול לחטאים, כידוע'.

"צריכים לעשות ארוחות ערב חגיגיות בישיבה, אחרי שלומדים כך במשך שעות, אפשר לשיר בצוותא, אפילו לרקוד, האווירה צריכה להיות אווירה של שמחה והתלהבות, שב"ה אנחנו זוכים ללימוד תורה, ולא אווירה של צער ועצבות חלילה, על כך שלא הצלחנו ללמוד יותר מכפי יכולתנו".

"הדבר הכי חשוב, יותר מהכל, זה לנטוע בלב הבחורים שאיפות להגיע למעלות רמות בתורה וביראת שמים", מוסיף הגר"ח שליט"א.

"אני רוצה לספר לכם סיפור נפלא, שייתן לזה ביטוי ויבהיר עד כמה צריך האדם לשאוף...

"לפני מספר שבועות קיבלתי פנייה מאוד מעניינת מקבוצה של חסידי בעלזא בטורונטו. הם סיפרו לי שהם הקימו שם קהילה חדשה, בשכונה שבה לא היתה עד כה התיישבות של יהודים חסידיים, הם באו מהקהילה הוותיקה בטורונטו, והקימו עוד בית מדרש, עברו להתגורר בסמוך וב"ה הקהילה פורחת ומצליחה.

"ולמה הם פונים אלי? כי אחד מבני החבורה שלהם זכה לסיים את הש"ס, והם עושים לו סעודה גדולה לכבודה של תורה.

"מדובר באברך שעובד לפרנסתו, הוא אינו אברך כולל. כל יום הוא יוצא מהבית בשעה מוקדמת, עולה לרכבת ונוסע נסיעה ארוכה של למעלה משעה למקום עבודתו. בדרך הוא לוקח איתו תיק עם

מגיע לבית המדרש מתיישב ללמוד מעט ומיד כבר מגיע זמן תפילת שחרית. אני מתפלל עם שחר, לאחר מכן רץ הביתה לאכול ארוחת בוקר, וכעבור זמן קצר רגלי כבר נושאות אותי לאחוזתו של עשיר פלוני, שם אני צריך לעבוד ולהתייגע בזעת אפיים כדי להתפרנס בדוחק.

"בערב אני בא לבית המדרש, מנסה ללמוד משהו, ומיד חוטפת אותי שינה ואני נרדם על המשניות שאני מנסה ללמוד. בקושי אני מצליח לפקוח את העיניים כדי להתפלל ערבית, הולך הביתה, מכניס משהו לפה לארוחת ערב ונופל שדוד במיטתי, עייף ומותש אחרי יום של עבודה מפרכת.

"לעומת זאת, השכן שלי יהודי מסודר. הוא קם שעה אחרי, מתפלל במניין מאוחר יותר, לאחר מכן פותח ספר ולומד במשך כמה שעות, יוצא בצהרים כדי להתעסק בעסקיו שעתים או שלוש שעות, ושוב הוא בבית הכנסת, מעיין בספרי הלכה, מוסר וחסידות, נערך לקראת תפילת מנחה וערבית, שיעור נוסף עם חברותא והוא צועד מעדנות לביתו כדי לאכול ארוחת ערב ולעלות על יצועו כשהוא שבע וטוב לב.

"מילא במצבו הגשמי איני מתקנא, הסביר החסיד לרבי ר' זושא. 'כך רצתה ההשגחה העליונה, כל אחד ומה שנגזר עליו. אבל למה מצבי הרוחני גרוע כל כך? הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. גם אני רוצה ללמוד יותר, להתפלל בנחת, לעיין בספרים במשך רוב שעות היום. למה הוא זוכה ללמוד כל כך הרבה ואני בקושי מספיק ללמוד כמה משניות ביום? למה???

"השיב לו הרבי ר' זושא ואמר: 'מי אומר לך שהתורה שלך שווה פחות מתורתו של האיש הזה? מהיכן אתה יודע כמה גדול ערכן של המשניות הבודדות שאתה לומד בכל יום? אולי הכח שלהן גדול שבעתים, כי אתה מתאמץ עבורן מאמץ עילאי, אתה קם במיוחד מוקדם יותר, אתה מחזיק את העיניים שלך פקוחות בכח למרות העייפות הרבה, אתה קורס מעייפות ומנסה שוב ושוב להתנער מקורי השינה כדי ללמוד, אולי זה שווה פי כמה וכמה משעות הלימוד של השכן שלך, שלומד בנחת כשעסקיו המסועפים מסתדרים לו בלי שום בעיה?..

"הנה לנו אברך שיושב ברכבת, ולמרות התכונה מסביב, הוא עושה מאמץ ולומד בזמן שיש לו, מתי שיש לו אפשרות, הוא עושה את המקסימום שהוא יכול, מי יכול לשער ולתאר כמה גדולה זכותו, כמה גדול כוחו של הלימוד הנפלא הזה!"

"פעם אחת עשה הרב בענגיס סיום הש"ס, שהיה חשוב בעיניו באופן מיוחד. הוא הזמין אורחים חשובים ונכבדים והיה שמח באופן יוצא דופן, יותר מכל סיומי הש"ס שעשה קודם לכן. "שאל אותו מורי חמי זצ"ל: 'למדנו רבינו, מה כל כך מיוחד בסיום הזה שהרב כל כך שמח ומתרגש יותר מכל הסיומים הקודמים? "השיב לו הרב בענגיס זצ"ל, שהפעם הוא סיים את הש"ס בחמש דקות! כמוכן שמורי חמי השתומם מהתשובה, איך ייתכן לסיים את הש"ס בחמש דקות? זה הרי בלתי אפשרי?

"אבל הרב בענגיס לא השאיר אותו בפליאתו והסביר מיד את כוונתו: 'בכל פעם שאני מוזמן להשתתף בחופה ולסדר קידושין, או לשמש כסנדק בברית, כשאני צריך להמתין בתור לרופא, או כשאני בדרך לדיון בבית הדין ויש עוד כמה דקות עד שיתחיל, הולכות לאיבוד כמה דקות יקרות של המתנה. עד שהמוהל יתארגן, עד שהחתן יכסה את הכלה בהינומא ויצא לחופה, זה לוקח זמן, והזמן הזה היה מתבזבז לריק.

"לכן אני לוקח איתי לכל מקום גמרא קטנה, ולומד בכמה דקות הללו, מתקדם עוד דף גמרא, עוד עמוד, עוד כמה שורות, כך למדתי מסכת אחרי מסכת, וכעת זכיתי לסיים את הש"ס כולו מפרקי הזמן הקצרים הללו, של חמש דקות פה וחמש דקות שם. את הש"ס הזה סיימתי בחמש דקות, ולכן אני כל כך שמח ומאושר.

"למעשה, שני הסיפורים הללו של האברך מטורונטו ושל ראב"ד ירושלים, משתלבים יחד. לא כל אחד זוכה להיות הרב בענגיס, לא כל אחד זוכה לגאונות העצומה שלו וליכולות השכליות החריפות שהיו לו, אבל כל אחד יכול להיות כמו האברך מטורונטו. לשבת עם גמרא ולהקשיב לשיעור באוזניות, זה דבר שווה לכל נפש, אנחנו צריכים לשאוף לשם, אנחנו צריכים שכל בחור ישאף לזה, לעשות את המקסימום האפשרי במסגרת הכוחות והיכולות שלו, וגם אם הוא לא רבה של ירושלים, גם אם הוא נוסע ברכבת מלאה בגויים כדי להביא טרף לביתו ולחם לעולליו, הוא יכול וצריך לסיים את הש"ס!"

"באותה השיחה הוספתי וסיפרתי סיפור נוסף, שיש בו כדי להשלים את העניין. מעשה היה ביהודי שבא לפני הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זיע"א, והתמרמר מאוד אל מר גורלו. "מדי בוקר אני קם מוקדם מאוד, רץ לטבילת מקווה של שחרית,

האזינו לתוכנית 'הפוח בל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

סיפר לי הרב יוסף גליק: "בחלומי אני רואה את הרבי מבעלזא זי"ע"א, כשהוא מגיע לבית הכנסת שבמושב יסודות והושטתי לו את ידי ל'שלום עליכם'. הביט בי הרבי ואמר: 'אתה ליווית אותי כאן בעולם ועזרת לי רבות, דע לך שאני לא נשאר חייב לאף אחד, אני אשמור עליך משם בתמורה!'"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם שאלה של הגר"ש ברוודה, יסוד של רבי צדוק הכהן מלובלין, מעשה נפלא מהרה"ק מבעלזא זצ"ל, וסיפור חזק במיוחד מתקופת הקורונה

הרבה תזכורות לכל אורך השנה ובמיוחד בחגים השונים?

לפני שנשיב על השאלה הזאת אני רוצה לספר סיפור ששמעתי מבעל המעשה, ושישמש כהקדמה ליסוד שאנחנו רוצים להניח כאן, כמובא בספרים הקדושים. וכך סיפר הרה"ח רבי יוסף גליק זצ"ל, מבוני מושב יסודות. הוא היה תלמיד חכם, חסיד מדורות העבר, והיה מקושר בלב ונפש לצדיקים רבים מכל גווי הקשת. בין הצדיקים שבצילם זכה להסתופף, היה גם הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע.

מנהג היה לו לאדמו"ר שהקפיד מאוד לסכך את סוכתו בסכך של קני סוף טריים, בכל שנה מחדש. באירופה קני הסוף קלים מאוד להשגה. היבשת הרי משופעת בנהרות ואגמים, ובשוליו של כל אגם, בגדותיו של כל נהר, צומחים קני סוף לרוב. אבל משעלה הרבי לארץ ישראל הפכה השגת ה'קיינעס' למורכבת יותר. ארץ ישראל היא ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה, למטר השמים תשתה מים. אין בה הרבה נהרות ואגמים, ולכן קני הסוף הם מוצר נדיר יותר. בדרך כלל היו סוחרים זריזים וחרוצים, שהיו דואגים לקצור קני סוף

לפני למעלה מעשור וחצי, זכינו לביקור מיוחד של המגיד הנודע הגאון רבי שלמה ברעוודה זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר, בסמינר 'תפארת החיים' באשדוד. הגר"ש זצ"ל נשא דברים בפני התלמידות, ובתוך דבריו שאל שאלה מאוד מעניינת.

ליל שבת, אנשים עומדים בבית הכנסת ומתפללים תפילת ערבית. בסוף קריאת שמע אומרים "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים". מיד לאחר מכן: "המכה בעברתנו כל בכורי מצרים ויוצא את עמו ישראל מתוכם". מגיעים הביתה, עושים קידוש ואמורים "זכר ליציאת מצרים". לאחר מכן בברכת המזון "נודה לך... ועל שהוצאתנו... מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים". אומרים קריאת שמע שעל המיטה, ושוב מזכירים את יציאת מצרים, ולאחר מכן בשבת בבוקר שוב חוזר הניגון, מזכירים את יציאת מצרים בפסוקי דזמרה כמה וכמה פעמים, אומרים את שירת הים זכר ליציאת מצרים, ברכות קריאת שמע שוב מוזכר העניין הזה וכן על זה הדרך.

יתירה מזאת. הגר"ש ברעוודה לקח את השאלה שלו צעד נוסף קדימה...

ליל חג הפסח. בתפילה מזכירים את יציאת מצרים שוב ושוב, אומרים הלל השלם על נס יציאת מצרים, ולאחר מכן מגיעים הביתה וחוגגים לילה שלם של יציאת מצרים. עושים דברים תמוהים שהילד ישאל שאלות, ונספר לו שיצאנו ממצרים, מטבילים שתי פעמים יושבים מסובין, אומרים את ההגדה ועוסקים בלי סוף ביציאת מצרים, לאחר מכן אוכלים מצה, מרור, חרוסת זכר לשעבוד... מצרים-מצרים-מצרים.

שואל הגר"ש ברוודה שאלה מאוד פשוטה: תגידו לי, האם אנחנו אנשים לא חכמים בלשון המעטה? האם יש לנו זיכרון נורא נורא קצר, שאנחנו צריכים להזכיר לעצמנו את יציאת מצרים כל חמש דקות פעם נוספת? מישהו מאתנו לקה בדמנציה חלילה, שאנחנו מתבקשים לחזור על העובדה הזאת ולהזכיר אותה שוב ושוב ושוב? בסדר! הבנו את העניין! יצאנו ממצרים, אנחנו חייבים להכיר טובה לקב"ה ולהודות לו על כך. אם לא היה גואל את אבותינו ממצרים, היינו אנחנו ובנינו ובנינו משועבדים לפרעה ולמצרים. העניין ברור! כמה פעמים צריך לחזור ולשנן את זה? אם היינו מזכירים זאת רק פעם אחת בשבוע, היה חשש שנשכח זאת? למה צריך כל כך

במקומות שבהם הם כן מצויים, ולשנע אותם לריכוזי היישוב של הציבור החרד לדבר ה', שם היו מוכרים את קני הסוף ליהודים שרצו לסכך בהם.

רבים היו משמרים את קני הסוף משנה לשנה, כדי לחסוך את העלות הגבוהה של רכישתם, אבל הרבי מבעלזא כאמור, כן הקפיד לקנות בכל שנה קני סוף חדשים. עם זאת, בחלק מהשנים היה קושי גדול להשיג את קני הסוף בערים הגדולות, ורבי יוסף גליק זצ"ל שידע שהרבי מבעלזא חפץ מאוד בקני הסוף הללו, טרח בעניין, קצר קני סוף, אולי מגדותיו של נחל שורק החולף בסמוך למושב יסודות, ובעמל וביגיעה הצליח להביא אותם אל הרבי מבעלזא, שהודה לו על כך מכל הלב.

כידוע, הרבי מבעלזא הקפיד מאוד שלכל יהודי שגמל עמו טובה, הוא חש הכרת הטוב עצומה ואף השתדל מאוד להשיב לו כגמולו הטוב. אבל על מאמציו של רבי יוסף גליק בעניין זה של קצירת קני הסוף, לא הספיק הרבי להחזיר טובה בחייו, והוא נפטר לבית עולמו בעודו 'חייב טובה' לרב גליק.

"ביום מן הימים חלמתי חלום", סיפר לי הרב יוסף גליק, "ובחלומי אני רואה את הרבי מבעלזא זיע"א, כשהוא מגיע לבית הכנסת שבמושב יסודות. כמובן שכל בני המושב התאספו סביבו כדי לתת לרבי 'שלום עליכם', וכשהגיע תורי והושטתי לו את ידי, הביט בי הרבי ואמר לי: "אתה ליוויתי אותי כאן בעולם ועזרת לי רבות, דע לך שאני לא נשאר חייב לאף אחד, אני אשמור עליך משם בתמורה!". "הקצתי משנתי כשכל גופי מלא זיעה. מה זאת אומרת? ממה הרבי צריך לשמור אותי? האם אירע דבר מה שאינו כשורה שבגיני אני זקוק לשמירה?"

"האמת שהייתי צריך לגשת לרופא באותו יום ולדרוש בדיקות מקיפות", סיפר, "אם הרבי אמר לי שאני זקוק לשמירה, כנראה שקרה משהו שאיני מודע לו והייתי צריך לבדוק זאת, אבל דבר החלום קצת נשכח מזכרוני והמשכתי בחיי כרגיל.

"שבועות ספורים לאחר מכן, התחלתי לסבול מכאבי גב קשים מאוד. הלכתי לרופא ששלח אותי לאורתופד ששלח אותי לעשות צילום ולאחר מכן עוד צילום, ולבסוף קיבלתי את האבחנה הנוראה: מחלה קשה מקננת בגופי. הרופא הביט בי במבט קודר מאוד, והעריך שנותרו לי שבועות ספורים לחיות, לפי קצב התפשטות המחלה ורמת האגרסיביות שלה.

"אני צחקתי! יצאתי משם עם חיוך גדול. הרופא צודק, המחלה באמת קשה מאוד, אבל אני הרי יש לו הבטחה מהרבי מבעלזא זצ"ל שהוא ידאג לאינטרסים שלי. אין לי ספק שהוא יפעל עבורי ישועה בשמי מרום.

"אתה רואה", השלים רבי יוסף את הסיפור וחייך לעברי... "כבר עברו מאז לא מעט שנים, ואני כאן, ברוך ה', שש ושמוח ורוקד בחתונות של הנכדים שלי... הרבי מבעלזא, לא נשאר חייב לאף אחד, הוא החזיר לי תמורה מלאה על המאמץ שהתאמצתי, כדי לסכך את סוכתו בקני סוף טריים".

לפני שנגיע לתירוץ על השאלה הקודמת שהצגנו בהרחבה, ברשות הקוראים היקרים, נשאל שאלה אחת נוספת: אנחנו רואים בהגדה של פסח, שבעל ההגדה אומר לנו שכנגד ארבעה בנים דברה תורה. הבן השני מבין הארבעה, זה שאינו חכם וגם לא תם, שואל את השאלה הכתובה בפרשה שלנו: "מה העבודה הזאת לכם?", אומר בעל ההגדה, "לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שיניו".

בואו נציץ לרגע בפרשה שלנו, ונבדוק מה התורה אומרת שצריך לענות לבן השואל 'מה העבודה הזאת לכם'? לא כתובה איזו תשובה חריגה וחרیפה במיוחד... "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי ישראל... ואת בתינו הציל..."

איפה מצא בעל ההגדה בפסוק הזה, את התשובה החריפה הזאת של 'הקהה את שיניו', ו'אילו הוא היה שם לא היה נגאל? כדי להבין את זה צריכים להבין יסוד מאוד חזק: הבסיס של עבודת ה', הוא הכרת הטוב. בספר הקדוש 'חובת הלבבות' שהוא כידוע אחד מספרי היסוד, שאי אפשר להיות יהודי כשר ועובד ה' בלי ללמוד אותו, יש שער שלם שמוקדש לנושא הזה של עבודת ה' והמהות שלה. 'שער עבודת האלוקים'. לכל אורכו של השער נשזר כחוט השני הרעיון שכל מהות העבודה של יהודי בעולם הזה, היא הכרת הטוב לבוראו.

אנחנו צריכים להכיר טובה לקב"ה שברא את העולם, להכיר לו טובה שזכינו להיות בעולם הזה שנברא על ידו, להכיר לו טובה על כך שזכינו להיות יצורים אנושיים ולא דוממים או בעלי חיים כאלו ואחרים, ולאחר כל זאת עוד הגדיל הבורא את חסדו עלינו וברא אותנו יהודים! בני אברהם יצחק ויעקב! כמה מעלות טובות למקום עלינו!

הכרת הטוב זה לא משהו ערטילאי וכללי... כן, הוא עזר לנו אז אנחנו אומרים תודה וממשיכים הלאה. לא ולא! הכרת הטוב זאת הכרה תמידית שכל מה שיש לנו זה מאת הבורא יתברך, ושנאנחנו מודים לו על כך ומרגישים מחויבים אליו, כי הוא גמל עמנו טובות בלי סוף. אנשים רבים טועים לחשוב, שהכרת הטוב זאת התגובה הטבעית. מישהו עוזר לך, אז אתה חייב לו הכרת הטוב. זה הדבר הכי בסיסי והכי אנושי לכאורה.

אבל האמת היא שזה לא כך. רבי צדוק הכהן מלובלין גם מסביר את זה בצורה מאוד ברורה... האדם אינו אוהב להיות מחויב. כל אחד רוצה להיות 'עבד חופשי מאדוניו'. "אני לא רוצה להיות חייב לך", זאת הרגשה שכל אחד ואחד מאתנו מרגיש אותה. אף אחד לא אוהב להיות חייב לאחרים, בוודאי שלא להיות חייב טובה! אז יש אנשים, שכדי לא להרגיש חייבים, הם משתדלים לא לקבל טובה מאחרים. אבל הרבה מאוד אנשים עושים דבר אחר כדי לא להרגיש חייבים, כך מסביר רבי צדוק הכהן, וכמדומני שכל אחד מאתנו יכול להעיד שהוא מכיר מקרים כאלו...

האנשים הללו, כדי שלא להרגיש חייבים, הם כופרים בטובה שנגמלה עמם. 'אה... נכון, הוא לקח אותי טרמפ, אבל הוא ממילא נסע לשם, ובכלל שעמם לו להיות לבד באוטו אז הוא לקח אותי שאשמור עליו שלא יירדם'...

'הוא באמת הסכים בשמחה שאני ארחיב את הבית שלי, למרות שזה חסם לו את האור לחלון של הסלון שלו, אבל הוא הסכים רק בגלל שעכשיו יש לו יותר פרטיות...' או שמחר כבר יחתים אותי על בניית תוספת כפולה'...

אנשים תמיד מוצאים דרך לגמל את הטובה שנעשתה להם, ובכך לפטור את עצמם מהצורך להכיר טובה למי שגמל אותה עימם. התורה מבקשת מהאדם להיות 'בן אדם', קבלת טובה? תחוש שאתה חייב טובה, כן, שיוקשה עליך להירדם בלילה כי לא השבת טובה לחברך... הסיפור שהבאנו עם הרבי מבעלזא, נותן המחשה מאוד חזקה לסוג הזה של האנשים שמחזירים טובה, חובתם כה חמורה בעיניהם עד שהיא קשורה בהם גם כשכבר עולים לעולם האמת! כמובן שמדובר בצדיקים קדושי עליון, שיש להם את הכח לעשות זאת.

וכאן טמון היסוד לכל השאלות הללו גם יחד. הבן הרשע לא מבין 'מה העבודה הזאת לכם'. הוא יודע שיצאנו ממצרים, הוא לא טיפש, הוא מבין שיצאנו ממצרים אבל הוא לא מבין למה אנחנו צריכים לזכור את זה כל הזמן. כל חמש דקות צריכים תזכורת חדשה? לא מספיק לזכור את זה פעם בשנתיים או שלוש שנים, לא מספיק שזה מופיע בספרי ההיסטוריה? למה צריכים לחיות עם התחושה הזאת יום יום? זה מחייב אותנו! זה מכניס אותנו למצב שאנחנו חייבים טובה לקב"ה. זה לא נעים לו להיות במצב הזה... הוא מעדיף לשכוח את הטובות שהקב"ה גמל אתו, כדי שלא להרגיש חייב.

זאת הסיבה שאנחנו צריכים להזכיר לעצמנו יום יום ושעה שעה, במחשבה בדיבור וגם במעשה, כולנו היינו עבדים לפרעה עד עצם היום הזה, אם הקב"ה לא היה מרחם עלינו ומוציא אותנו משם! אנחנו יצאנו משם רק בגלל שהאמנו בו, והיינו מחוייבים להכיר לו טובה על כך. מי שלא האמינו בקב"ה נשאר שם, אילו היה שם לא היה נגאל, למה? כי הוא לא מסוגל להכיר בערך הפשוט והבסיסי ביותר של הכרת הטוב... אבל את התשובה הזאת לא עונים לרשע ישירות, הוא ממילא לא יבין אותה כי הוא לא מוכן בשום אופן להרגיש חייב... את זה אומרים באופן כללי "ואמרתם", אנחנו אומרים את זה לכל המשפחה וגם הבן השני ישמע את התשובה... "ואת בתינו הציל", הקב"ה הציל אותנו, הוציא אותנו מבית עבדים, רק כדי שנרגיש מחוייבים.

ונסיים במעשה שאירע לא מזמן, בתקופת הקורונה, בארה"ב. כזכור נגיף הקורונה הכה שם בעוצמה רבה, והיה פחד גדול מאוד בחודשים הראשונים של המגפה.

היה שם יהודי יקר, ב"ה כבר הגיע לשנתו ה-93, וכמו רבים אחרים גם הוא נדבק בקורונה. כמובן שבשל גילו המתקדם המשפחה לא חיכתה יותר מדי, ומיהרו להבהיל אותו לבית החולים.

הרופאים התרשמו שהאיש סובל ממצוקה נשימתית, וחיברו אותו למכונת הנשמה. בני המשפחה התפללו וקראו שיערי שמים, ובחסד ה' עליהם כעבור יום אחד בודד שהיה מחובר למכשיר ההנשמה, קבעו הרופאים שמצבו מצוין ושהוא מסוגל לנשום באופן עצמוני. ניתקו אותו ממכשיר ההנשמה והוא שב לנשום כאחד האדם.

כמקובל במערכת הרפואה האמריקאית, כשאדם יוצא מבית החולים, מגישים לו חשבונות... כך וכך עלה הטיפול, כך וכך עליך לשלם. לרוב האנשים יש הסדר עם חברת הביטוח שמשלמת ממילא את החשבונות.

היות והיהודי לא היה תושב של אותו אזור, הוא לא היה מבוטח בה כך שגם ליהודי בן ה-93 הוגשה חשבונות כזאת, ובה נכתב שמאחר והוא היה מחובר למכשיר ההנשמה במשך יממה תמימה, עליו לשלם סכום של 5,000 דולרים לבית החולים... זה לא זול, אבל זה מה שעולה להנשים אדם במשך יממה שלמה. הציוד יקר, יש צורך באנשי צוות מקצועיים שמתפעלים את המכונה ומשגיחים על המטופל, צריכים לתת לו תרופות יקרות במקביל, זה עולה כסף. 5,000 דולרים ליממה.

אותו יהודי קיבל את החשבונות לידיו, הציץ בסכום שהופיע בה וברגליים כושלות ניגש לספסל שבחדר ההמתנה הסמוך, התיישב עליו ופרץ בבכי מטלטל.

הרופא שהגיש את החשבונות נחרד: "שמע ידידי", אמר לקשיש, "אל תדאג, סביר להניח שיש לך ביטוח רפואי, וגם אם לא, אתה לא חייב לשלם את כל הסכום עכשיו, אפשר לפרוס אותו בתשלומים נוחים שיימשכו עד שתהיה בן 120 שנה ואף יותר...".

הקשיש חיך אל הרופא מבעד לדמעות ואמר לו, "לא ולא! לא מהתשלום הכספי אני מודאג..."

"עשיתי חשבון, שאני בן 93 שנה. זאת אומרת שאני חי על פני כדור הארץ כבר למעלה מ-33 אלף ימים. במשך כל אותם ימים לא הייתי זקוק למכשיר ההנשמה! הקב"ה שברא אותי, נתן לי את היכולת לנשום באופן עצמוני. אם הוא יגיש לי חשבונות, אני אצטרך לשלם לו סכום שעולה על 165 מיליון דולרים!!! רק על כך שהוא הנשים אותי עד כה..."

"ומה עם 'התמיכה הרפואית' המקיפה שנתן לי הקב"ה? כמה עולה יום שבו מערכת העיכול פועלת כשורה? כמה עולה יום שבו מחזור הדם מתפקד בלי הפרעות? כמה עולם יום של פעילות לבבית תקינה וסדירה? כמה עולה יום שבו הקב"ה דואג שהגוף שלי יהיה מאוזן ושכל המערכות יתפקדו יחדיו בצורה מסונכרנת?"

"אי אפשר בכלל לספור את כמות הדולרים שאני חייב לשלם לקב"ה, על החסד שגמל עמי ב-93 שנות חיי. האם החזרתי לו משהו על כך? זה? האם כל העבודה שעבדתי אותו מאז היותי לאיש ועד היום הזה, מגיעה לקצה קצהו של החסד העצום שהוא גומל עמי בכל רגע ורגע? האם אני מרגיש שאני מחוייב אליו מספיק בהתאם לטובה העצומה שהוא גמל עמי???"

"לכן אני בוכה!", סיים הקשיש את דבריו הנוקבים, והותיר את הרופא המבולבל כשפיו פעור לרווחה..."

לפני שנים רבות, כשהייתי מלמד צעיר מאוד, היה איזה אדם שפגע בי מאוד, פגיעה ממש קשה שממש גרמה לי להצטער צער רב. לא זו בלבד, אלא שעוד הייתי צריך לפגוש אותו יום יום, וזה לא היה קל מבחינתי לבלוע את כל הסיפור הזה כאילו לא אירע דבר

על סליחה ומחילה, על היצר הרע, ועל אנשים מורמים מעם

הרב עמרם בינעט

פרשת השבוע מתחילה בציווי שמצווה הקב"ה את משה רבינו ע"ה, בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו'.

ידועה השאלה ששואלים כולם, למה דווקא 'בא' אל פרעה, למה לא 'לך על פרעה', וכבר השיבו על כך גדולי הדורות תשובות רבות. אולי אפשר לומר תשובה, על דרך צחות, שהקב"ה אמר למשה רבינו ככה: אתה רואה את פרעה? נכון שהוא ממש עקשן גדול ולא מוכן בשום אופן לתת אתכם להלוך במדבר דרך שלושת ימים?

נו, **בוא אל פרעה**, בוא תראה מה קורה בתוך הלב שלו, מי גורם לו עכשיו להישאר כל כך עקשן? **כי אני הכבדתי את לבו!** זאת עבודה שלי, של הקב"ה, יש לי מטרה - **למען שתי אותותי אלה בקרבך, ולמען תספר באוזני בנך**. פרעה בכלל לא חלק ממערכת קבלת ההחלטות פה, הוא סתם בובה על חוט, הוא מנוהל מלמעלה!

העקשנות שלו נראית עכשיו ממש מזעזעת, מקוממת. איך הוא יכול כך להתעקש על לשעבד עם אחר בעיניו ובסבל, הוא לא מבין שהגיע הזמן להפסיק עם זה? לא הספיקו לו המכות שקיבל עד עכשיו?

אבל מי שמסתכל בפרספקטיבה רחבה יותר, מיד מבין... פרעה התעקש רק בגלל שהקב"ה רצה לתת לו עוד מכות. הקב"ה רצה להביא עשר מכות על מצרים, כדי שבני ישראל יוכלו לספר את סיפור יציאת מצרים בצורה עסיסית יותר...

להתרומם מהפגיעה

לפני שנים רבות, כשהייתי מלמד צעיר מאוד, היה איזה אדם שפגע בי מאוד, פגיעה ממש קשה שממש גרמה לי להצטער צער רב. לא זו בלבד, אלא שעוד הייתי צריך לפגוש אותו יום יום, וזה לא היה קל מבחינתי לבלוע את כל הסיפור הזה כאילו לא רע דבר.

ניסיתי לסלוח לו, לשכוח את מה שקרה, אבל לא הצלחתי. העובדה שפגשתי אותו כל יום והוא לא חשב להתנצל אפילו לא פעם אחת, ממש הציקה לי.

הרגשתי מאוד רע עם עצמי שאני ככה מתקשה לסלוח ליהודי, אני אומר בלילה לפני קריאת שמע "רבנו של עולם הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי", ובלב שלי אני חושב "חוץ מפלוני אלמוני שלו אני לא מסוגל לסלוח...".

בחידוד בו עבדתי אז, היה מנהל רוחני, יהודי משכמו ומעלה, מורי ורבי הרה"צ רבי ישראל מאיר כהן שליט"א. איש אשר רוח בו שיוודע

להלוך כנגד רוחו של כל תלמיד ותלמיד, וגם כנגד רוחו של כל מלמד ומלמד.

התיישבתי מולו ושטחתי בפניו את צערי. יש יהודי שפגע בי מאוד, אני מאוד רוצה לסלוח ולא מצליח. לא רק שאני לא מצליח אלא שאני מתחיל להרגיש שאני אפילו מתחיל לפתח שנאה של ממש כלפיו, כי הוא רואה אותי כל יום ולרגע לא חושב להתנצל על הפגיעה הקשה כל כך, כשהוא יודע כמה שזה פגע בי וזה בכלל לא אכפת לו.

הוא חשב כמה דקות, ואחר כך התחיל לדבר באופן מעט מגומגם... "תשמע... אני מבין מאוד את הכאב שלך... אבל אה אה, אני לא יודע איך להגיד את זה, אולי אתה קצת צעיר מדי כדי להבין את זה... אבל אבל, בכל זאת, אולי אתה כן רוצה לשמוע, אז אני אומר את זה עם כל הזהירות...".

אני כבר חשבתי מי יודע מה הוא עומד להנחית עלי, זה נשמע די מלחיץ... ואז הוא הוריד את הפצצה: "ר' עמרם, אולי הגיע הזמן שתקח את ה'עמרם' שלך ותעלה אותו דרגה???"

הסתכלתי עליו בחוסר הבנה, אל הבנתי, איזה עמרם אני צריך לקחת? אני עמרם, על מה הוא מדבר?

אבל רבי ישראל מאיר חזר שוב על האמירה שלו: "אתה אומנם אברך צעיר, אבל אני חושב שאתה כבר בשל לשלב הבא בחיים. קח את ה'עמרם' שלך ותעלה אותו לרמה גבוהה יותר, תטפס לשלב הבא!

"כשה'עמרם' שלך יהיה בקומה גבוהה יותר, זה לא יציק לו בכלל שמישהו פגע בו ככה ושהוא לא מבקש שליחה... ולא זו בלבד אלא שגם מי שכל כך רצה להרע לך, פתאום יהפוך להיות האוהב הכי גדול שלך..."

יצאתי משם מבולבל ומסוחרר. אבל ניצני ההבנה כבר החלו לבצבץ. כן, אם אני נסער כל כך מזה שמישהו פגע בי לפני כמה שבועות, אם העובדה שהוא רואה אותי כל יום ולא חושב לבקש שליחה גורמת לי לכה תסכול, אולי אני פשוט צריך לעלות בדרגה, לטפס למקום קצת יותר גבוה, שבו זה בכלל לא מעניין אותי אם הוא ביקש שליחה או לא.

הרי כולנו נולדים תינוקות חסרי הבנה וחסרי בשלות. כולנו גדלים והאישיות שלנו מתפתחת בהתאם, עד שלב מסוים זה קורה מעצמו, אין צריך בפעולה מודעת של עלייה בדרגה, אבל יש שלב בחיים שבו צריכים 'לקחת את העמרם' ולהעלות אותו בכח, כי עכשיו זה כבר לא קורה אוטומטי.

יש אנשים שגם בגיל 60 הם עדיין מתנהגים כמו בגיל 20, כי הם לא העלו את ה'עמרם' שלהם או את ה'יוחנן שלהם, כל אחד ושמו הוא, התפקיד שלנו זה לא להישאר מאחור, להתקדם בחיים, להעלות את הרמה.

ה' אמר לו קלל

איך באמת עולים רמה? לומדים להסתכל על העניין בצורה גבוהה יותר. רוחנית ואמונית יותר. כשדוד המלך עליו השלום ראה ושמע את שמעי בן גרא שקילל ועיפר אותו בעפר, מה הוא אמר? "ה' אמר לו קלל". זהו! זה בכלל לא הוא! זה הקב"ה..."

אם הקב"ה שלח מישהו לקלל אותך, היתה לו סיבה טובה לעשות זאת. או שאתה לא בסדר ואתה צריך להשתפר, או שאתה בסדר גמור והקב"ה רוצה לנסות אותך, או שמוטלת עליך איזו גזרה ועל ידי הביזיונות אתה מכפר על הכל וניצול מהגזירה ההיא.

אנחנו לא יכולים לדעת מה הם החשבונות של הקב"ה, אבל אנחנו כן יודעים הוודאות מוחלטת ובידיעה ברורה שאם זה קרה, זה היה צריך לקרות כי זה נועד לקרות ולא בגלל שאיש פלוני או פלמוני 'קם על צד שמאל'.

בוא אל פרעה, בוא תבדוק מי זה פרעה, מה הוא בכלל ולמה הוא עושה את זה, כי אני הכבדתי את לבו. ככה מתרוממים למדרגה גבוהה יותר.

כבירא עמיקתא

הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל מספר סיפור מדהים בספרו 'אריה שאג': הוא הגיע פעם לסמינר של 'ערכים' בארה"ב. הסמינר החל ביום חמישי ונמשך עד יום שני, כשבמרכזו כמובן היתה השבת.

באו יהודים שמתעניינים ביהדות, מכל קצווי ארה"ב, אחד מהם, נקרא לו דרור לצורך העניין, היה בחור צעיר ונטול דאגות. אין לו משפחה אין לו שום מחוייבות לכלום, הוא לבד בארה"ב ועושה ככל העולה על רוחו.

ביום שישי בצהריים הוא בא לרבי אריה שכטר ואומר לו "שבת שלום הרב, אני חייב לנסוע, יש לי עבודה בסופ"ש, אולי אני אשוב לסמינר ביום ראשון".

לבו של רבי אריה התכווץ בתוכו לשמוע יהודי שמצהיר כך שהוא עומד לחלל שבת רח"ל. אבל הוא הסתיר את הכאב. במקום זאת הוא שאל את הבחור שאלה אחת פשוטה: "מי אומר לך שאתה חייב?".

השיב לו דרור בפשטות: אני אספר לרב את סיפור חיי, והרב יגיד לי בעצמו אם אני חייב או לא, בסדר???

כמובן שרבי אריה הסכים לשמוע את הסיפור ודרור פתח וסיפר: "אני ישראלי לכל דבר ועניין. אחרי הצבא באתי לארה"ב אחרי שכמה חברים שלי שבאו לכאן לפני שכנעו אותי ואמרו לי שאני יעשה פה כסף ונעשה 'חיים' ביחד.

"אבל כשהגעתי ראיתי שזה לא הולך לי. לא הצלחתי למצוא עבודה שתתאים לי, מעט הכסף שהבאתי איתי אזל במהירות, והחברים שלי ראו שאין לי כסף ואני מומילא לא יכול לבוא איתם לבילויים שלהם, זרקו אותי ולא התעניינו בי יותר.

"אחרי כמה ימים מצאתי את עצמי רעב ללחם, בלי קורת גג, ואין לי אפילו כסף לשלם על כרטיס טיסה כדי לחזור לארץ.

"התחלתי להסתובב ברחובות חיפשתי מה לאכול, ובסופו של דבר הבנתי מה עושים בניו יורק אילו שאין להם איפה להיות. הולכים לרכבת התחתית, ה'סאבווי', משלמים פעם אחת בכניסה, ולא יוצאים משם. נוסעים מתחנה לתחנה ברשת המנהרות התת קרקעיות, תמיד אפשר למצוא שאירות של אוכל שאנשים השאירו על הספסלים של הרכבת או בפחי האשפה הקטנים, אפשר לשבת על ספסל של הרכבת בתחילת המסלול ולישן שעה וחצי עד שהיא מגיעה לקצה השני של המסלול, אפשר לישן קצת בתחנת רכבת ולאחר מכן לעלות על רכבת ולהמשיך לישן בתחנה אחרת. ככה מסתדרים הרבה הומלסים בניו יורק, וכך גם אני הסתדרתי.

"אחרי כמה חודשים כבר הייתי נראה בדיוק כמו כל ההומלסים האחרים. שערי גדל פרא, ציפורניים גדולות, בגדים מטונפים, והריח שעלה מממני לא היה נעים בכלל. אנשים עברו לידי והעוו את פניהם בתחושת גועל. בהמשך הפכתי להיות שקוף, אנשים עברו לידי ואפילו לא שמו לב שיש כאן בנאדם בכלל.

"יום אחד עובר שם מישהו, מסתכל עלי ואומר לי "הלו! אתה לא ישראלי???", אמרתי לו כן. אני ישראלי, איך ידעת? אפילו אני כבר הספקתי לשכוח את זה..."

"הוא מיד התחיל לחקור אותי: למה אתה נראה ככה? אין לך משפחה? למה אתה לא מחליף בגדים..."

"סיפרתי לו מה קרה לי ואיך התדרדרתי לכה מצב, והאיש הזה אמר לי, "בוא איתי, אנחנו הולכים מכאן".

"התברר לי שגם הוא ישראלי, ולכן הוא החליט לעזור לי. הוא הכניס אותי לבית שלו, ודבר ראשון זרק אותי למקלחת. הביא לי בגדים נקיים, התרחצתי שוב ושוב, אולי עשר פעמים עד שהרגשתי שבאמת ירד ממני כל הלכלוך והטינופת, התלבשתי בבגדים נקיים,

אלו שעמדו בניסיון, אלו שהצליחו לצאת מהמחשבה המשעבדת, אלו שהבינו שהגיע הזמן לעלות בדרגה ולהתרומם, הם אלו שיצאו ממצרים. גם אתה דרור, אתה שבוי בקונספציה שאתה חייב את כל חיך לישראל שהציל אותך. נכון, אתה חייב לו הכרת הטוב, אבל אתה צריך להבין שעיקר המחויבות שלך או של כל אחד אחר, היא לבורא עולם.

עכשיו אתה נמצא בניסיון אדיר. האם תצליח להעלות את עצמך לדרגה גבוהה יותר ולעשות סדר עדיפויות נכון של רמת המחויבות שלך, או שתמשיך לדרוך באותו המקום מבחינת תודעתית, ותישאר משועבד לאדם שהציל אותך, למרות שעכשיו הוא רוצה להחטיא אותך בחילול שבת רח"ל.

עלית לשלב מאתגר יותר

דרור עדיין לא הבין... אז בגלל שיש לי כזה ניסיון קשה הרב בוכה? למה זה גורם לרב לבכות?

ענה לו הרב שכטר, אני בוכה בגלל שאני מקנא בך! הקב"ה מנסה אותך בניסיונות מהסוג שהוא ניסה את אבותינו במצרים. זאת אומרת שיש לך נשמה מאוד מאוד גבוהה, הפוטנציאל שלך הוא עצום. אם אתה תחליט 'לקחת את הדרור שלך' ולעלות אותו למדרגה גבוהה יותר, אתה תגיע רחוק מאוד. בגלל זה אני בוכה, בגלל הקנאה שלי בך!!!

המשך הסיפור הוא שדרור נשאר בסמינר, הוא חזר בתשובה שלמה, נכנס לשייבה ועשה בה חיל. יהודי עשיר מאוד שהיה תומך בשייבה ומבקר בה מדי פעם התרשם ממנו מאוד ולקח אותו כחתן לבתו, כך מספר הרב שכטר, והיום הוא אברך משכמו ומעלה, השוקד על התורה ועל העבודה ומגיע למעלות רמות בתורה וביראת שמים, כי הוא החליט לקחת את עצמו ולעלות למדרגה גבוהה יותר.

אבל כדי לגדול, חייבים להתגבר על קשיים ועל אתגרים. כולנו שיחקנו פעם ב'טטריס' או ב'פירמן', מי שלא יודע מה זה, שישאל את אבא שלו... בכל המשחקים הללו תמיד היה דבר מעניין מאוד. כשסיימת אתה שלב הראשון בהצלחה, היית עולה לשלב השני שהיה יותר קשה מהשלב הראשון ואם הצלחת לסיים גם אותו, היית עולה לשלב שלישי שהיה קשה הרבה יותר...

תהיתם פעם למה בעצם? אם בנאדם הצליח לסיים שלב בהצלחה מרובה מגיע לו פרס, נכון? למה אנחנו נותנים לו עונש? למה השלב השני קשה יותר? הוא אמור להיות קל יותר!

זאת התשובה. יש משחק של קטנים ויש משחק של גדולים, אם עברת את השלב הראשון בהצלחה, זה הזמן לקחת את עצמך ולהעלות את דרגת הקושי, האתגר נהיה גדול יותר.

הגמרא אומרת "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו", ואפשר לומר פשוט על דרך צחות: זה לא שבכלל שאתה יותר גדול לכן יש לך יצר הרע גדול יותר, אלא ההיפך הוא הנכון. אם אתה רואה אדם שהוא גדול ממך דע לך שהיצר שלו גדול יותר משלך, הוא הצליח להתמודד אתו ולהתגבר עליו ולכן הוא נהיה גדול ממך, וככל שהניסיון והאתגר גדול יותר ואתה יכול לו, כך אתה עולה לדרגה גבוהה יותר.

הוא לקח אותי למספרה, ובתוך כמה שעות מאז שהתעוררתי ברכבת התחתית כמו הומלס, חזרתי להיות בנאדם...

"לתומי חשבתי שהוא הולך לזרוק אותי בחזרה לרכבת התחתית, אבל האיש הזה לא עזב אותי. הוא ארגן לי דירה קטנה בסמוך אליו, והפך אותי לעוזר שלו. הוא נהג משאית שעושה מסלולים ארוכים, הוא צריך שיהיה מישהו שעוזר לו להוריד ארגזים לפרוק מטען, להעמיס, וגם מישהו שיפטפט איתו בדרך וידאג להכין את האוכל לפני שיוצאים לדרך וכו'.

"האיש הזה הציל את החיים שלי. עכשיו הוא הודיע לי שמחר בבוקר, בשבת הוא יוצא לקו חלוקה חשוב, והוא ממש צריך את העזרה שלי..."

"אז תגיד לי בבקשה כבוד הרב, אני חייב ללכת או שאני לא חייב ללכת? מה אתה אומר? האם אני יכול להשיב את פניו ריקם ולומר לו שהפעם אני לא בא לעזור לו כי זה מתנגש לי עם השעות של הסמינר אליו נרשמתי???"

ניסיונות של צדיקים

מספר רבי אריה שכטר: "החזקתי בידו של הבחור הזה והתחלתי לבכות...". שואל הבחור את רבי אריה, למה הרב בוכה? מה כבר אמרת?

אמר לו רבי אריה: "אני בוכה בגלל שאני מקנא בך, אני מקנא בזכות העצומה שלך, במדרגה הגבוהה שלך!"

דרור לא מבין על מה הרב מדבר. מה זאת אומרת המדרגה שלי? אני לא שומר שבת, הרב אומר שאני יש לי מדרגות רוחניות גבוהות? אמר לו הרב שכטר דבר כזה...

בני ישראל היו במצרים במשך 210 שנים, השעבוד היה איום ונורא. המצרים שלטו בהם שליטה ללא מיצרים, הרגו מכל הבא ליד, הם היו אלו שנתנו להם לאכול וקבעו כמה כל אחיד יאכל.

אבל כשהתחל הקב"ה להכות את המצרים במכת דם, נפסק השעבוד. מכאן והלאה למצרים לא היתה שום השפעה על בני ישראל, הם לא יכלו לעשות להם דבר. באה מכת צפרדע, ואחר כך מכת כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך...

פתאום הם מקבלים הוראה, לקנות כבש ולקשור אותו למיטה. בני ישראל רועדים מפחד. הרי הכבש הוא התועבה של מצרים, האלוהות שלהם. אם נקשור אותו למיטה הם יכעסו עלינו.

אבל אתם רואים שהם כבר לא יכולים לעשות לכם דבר, ממה אתם מפחדים?

התשובה היא שאחרי 210 שנה של שעבוד, המוח נשאר משועבד, גם כשהם כבר בכלל לא תלויים בהם.

אפשר להשוות את זה לאנשים שעלו לארץ מרוסיה הבולשביקית ובמשך שנים המשיכו לחשוש מפני הקג"ב. או לניצולי שואה שהמשיכו לאגור מזון לעת צרה גם עשרות שנים אחרי שמלחמת העולם השנייה הסתיימה.

היה פה ניסיון גדול לבני ישראל. האם הם יכנעו לפחד ולתחושת השעבוד למצרים, או שהם יקחו את העמרם שלהם וירימו אותו.

בשלב מסוים נגמרו הנושאים והשתררה שתיקה של דקותיים, פתאום יהודה פנה אלי שוב: "תראה, אם אנחנו כבר מדברים על נושאים כאלו, מעניין אותי מה אתה יכול לומר לי על משהו שמטריד אותי כבר הרבה זמן"

על כח הבחירה של פרעה, ותשובתו של מרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל

מאת: הרב ישראל היימן

יהודה - בחור ישיבה חביב התיישב לידי באוטובוס המפליג ירושלימה.

השיחה בינינו התחילה עם השאלה הבנאלית של "אני צריך להגיע ל... איפה אני צריך לרדת?"

משם היא התגלגלה בנעימות לשיחה ידידותית בין אנשים שלא נפגשו מעולם ואולי גם לא יפגשו אף פעם.

באיזה ישיבה הוא לומד ובמה אני עוסק, איפה הוא גר וקצת משפחולוגיה שלי...

מהון להון השיחה נהיתה קצת יותר עמוקה, בלי לשים לב עברנו לדבר על משמעויות והרגלים, על איזונים ובלמים ומצאתי מולי בחור מבין ענין ועמוק, שניתן לפתח איתו נושאים מעניינים וליהנות מהשיחה איתו.

בשלב מסוים נגמרו הנושאים והשתררה שתיקה של דקותיים, פתאום יהודה פנה אלי שוב: "תראה, אם אנחנו כבר מדברים על נושאים כאלו, מעניין אותי מה אתה יכול לומר לי על משהו שמטריד אותי כבר הרבה זמן".

הקשבתני בנימוס והוא התחיל לספר: אני לא יודע מתי זה התחיל אבל כבר כמה שנים שאני ממש סובל מתופעה שלא מצאתי לה אח ורע, אני מכיר סיפורים על אנשים שמכורים לכל מיני דברים אבל על התופעה הזו שיש לי, אני לא שמעתי מעולם.

נו, חשבתני, תגיד כבר מה הבעיה, למה אתה מותח אותי...

יהודה לא איכזב וניגש ללב העניין:

"אני מכור למוזיקה, אבל לא מה שאתה חושב, לא כל היום עם אוזניות, זה משהו אחר. בכל פעם שיוצא דיסק או קליפ חדש אני מרגיש שאני לא יכול להתרכז בכלום, עד שאני שומע אותו כמה פעמים ולומד אותו על בוריו, בכל פעם שמתפרסם על מישהו שהוציא דיסק של מוזיקה מהסגנון שאני אוהב, אני עוזב הכל מתעסק כמה ימים בלהשיג את השירים ולשמוע אותם כמה פעמים, אני יכול להיות באמצע לכתוב 'חבורה' או בדיוק להתחיל עם חברותא חדש, לא משנה מה, אני מרגיש כזה דחף לעשות את זה, שאני לא מצליח לעצור את עצמי.

"המעניין הוא שמיד אחרי שאני מכיר כבר את השירים ולומד אותם, אני יכול לחזור ללימוד או לשאר עיסוקי בלי שהנושא יעניין אותי, אפילו אם עד שיצא עוד משהו חדש יעברו חודשים ארוכים. הנגן יכול לשכב בארון בלי שאני אפתח אותו. אבל רק יוצא משהו חדש

- הכל מתעורר, אני כמו נמר משחר לטרף, ולא נרגע עד שהשגתי את מה שאני צריך.

"ניסיתי כל מיני דברים, המשיך יהודה, הלכתי לכל מיני יועצים ומבינים, אני מרגיש שבדבר הזה כאילו אין לי בחירה בכלל, זה בכלל לא נתון להחלטה מודעת שלי. זה לא משהו גרוע, אבל זה לא נתון לשליטה שלי בכלל, ועצם הדבר שיש משהו שאני לא שולט בו מפריע לי מאוד!".

המשפט הזה הקפיץ אותי!

הסתובבתי בחדות על ספסל האוטובוס. "אין דבר כזה מעבר ליכולת הבחירה!!", אמרתי לו בנחרצות. "אין מצב כזה שלאדם אין בחירה. הבחירה זה הכח הגולמי הכי חזק שקיבלנו כנבראים, בשביל שנוכל לחיות כאן, אם לא כח הבחירה לא היינו שורדים את תהפוכות העולם אפילו חמש דקות, רק מהלבטים והרצונות הסותרים שלא היינו יכולים להחליט ביניהם..."

"קח את פרעה כדוגמא", אמרתי לו תוך שאני מצלצל בפעמון האוטובוס, בשביל לרדת בתחנה הקרובה, "בשבע מתוך עשרת המכות, משה נותן התראה לפרעה לפני המכה, שלושה שבועות בוקר בוקר. ופרעה מהתל בו, הוא לא מוכן לשמוע על האפשרות אפילו של להוציא את בני ישראל ממצרים. ואני שואל אותך, מילא במכות הראשונות שעוד הייתה לפרעה בחירה היה טעם בהתראות האלו, בחז"ל מבואר שבחמשת המכות האחרונות כבר ניטלה מפרעה הבחירה והוא היה במצב של 'הכבדתי את ליבו' מושלם, בלי אפשרות לחשוב בכלל, אז מה הטעם להתרות בו? הקב"ה רוצה

קרית גת", הוא אמר, "אני רוצה לבקר את רבי ניסים מויאל...
"התפלאתי מאוד, שאלתי את הרב מה יום מיומיים, הרב אף פעם לא מבקש לעבור דרך קרית גת, זה די מאריך את הדרך, אני אסע בשמחה לאיפה שהרב מבקש, אבל סתם מעניין מה פתאום החליט הרב לנסוע לקרית גת?

"השיב לי הרב תשובה שהממה אותי: "אני רוצה לבקר את הרב מויאל", אמר לי, "אם לא עכשיו אימתי? זאת השנה האחרונה...".
"אני כמעט עשיתי תאונה מרוב תדהמה. הגאון רבי ניסים מויאל זצ"ל, לא היה אדם צעיר, אבל הוא עדיין היה בכוחותיו... כשהגענו לקרית גת הוא קיבל קהל כרגיל, לא היתה סיבה לחשוב כזה דבר עליו, אבל בדיוק תקופה קצרה לאחר מכן החל להתאשפז שוב ושוב בבית החולים בגלל בעיות לבביות ולאחר מכן קיבל גם אירוע מוחי ל"ע, ולבסוף קיבלתי את הבשורה המעציבה על כך שהוא אכן עלה השמימה כעשרה חודשים לאחר שביקרנו אצלו. כמוכן שלא הופתעת, הרב בעדני כבר עדכן אותי מראש שזה עומד לקרות, ואני חייב לציין שזה היה מאוד חריג, הרב לא היה נוהג לספק תחזיות מהסוג הזה מה יקרה בעתיד. בדרך כלל היה מסתיר מאוד את הכוחות שלו, השתדל שלא יבחינו במדרגות הגבוהות שלו, אפילו מהאנשים הקרובים ביותר הוא היה מסתיר את עצמו".

חפשו צדיק שיגזור

"פעם סיפר לי הרב עצמו סיפור מאוד יפה: הוא היה בחו"ל, אם אני זוכר נכון זה היה באמריקה, והנה ניגשת אשה בקול בכיה נורא, מבקשת ברכה שתזכה לילדים, כי היא נשואה כבר 15 שנה ולא זכתה להיפקד.

"הרב בירך אותה מכל הלב. אגב, בהזדמנות אחרת הוא הסביר לי פעם למה הוא מברך אנשים: "הברכה שלי לא עוזרת בכלל", הוא אמר על עצמו, "אבל כתוב שצריכים להידבק במידותיו של הקדוש ברוך הוא, והרי הקב"ה מברך את עצמו ישראל באהבה בכל עת ובכל שעה, אז כדי להידבק במידותיו גם אני מברך, למרות שהברכה שלי אין בה שום כח לפעול ישועה.

"בכל אופן, במקרה הזה אותה אשה שבכתה בפני הרב לא הסתפקה בברכה. היא דרשה בתוקף שהרב יגזור בגזירה שהיא תזכה לבן בתוך שנה. לאותה אשה הצטרפה גם קרובת משפחה שלה, שהיתה מאוד תקיפה ועמדה על כך שהן לא עוזבות את המקום בלי שהרב יבטיח להן שהגברת תזכה להיפקד בילד לתקופת השנה.

"אמרתי להן שאני לא יכול להבטיח דבר כזה", סיפר לי הרב בעדני. "חז"ל אמרו "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", תחפשו צדיק שיגזור, אני לא צדיק ואין לי שום יכול לגזור גזירות או להבטיח הבטחות. אני לא יודע מה יהיה איתי מחר, אתם רוצים שאני אבטיח ילד בעוד שנה?

"אבל הן המשיכו לבכות ולהתחנן, עד שלא יכולתי לעמוד עוד בפני הדמעות", הוא סיפר, "עשיתי איתם פשרה... אתם אומרים

היהדות, והרב במתק לשונו היה מדבר איתם ומאיהיב עליהם את התורה והמצוות.

"עם הזמן, הפכתי להיות אחד מהנהגים של הרב בנסיעות ארוכות שהיה נוסע מחוץ לעיר, ובנסיעות היה מדבר איתי הרב בדברי תורה, מוסר, סיפורי צדיקים וכו', והקירבה היתה גדולה עוד יותר. "בתקופה האחרונה הרב כבר אמר לי "ישראל, כל בוקר כשאתה מגיע לכולל, דבר ראשון תיגש אלי, לפעמים אני צריך אותך ואני זקוק לעזרה שלך".

מעשה ניסים

"פעם בשנה, לקראת חג הפסח, הייתי לוקח את הרב למסע חיזוק בדרום. היינו יוצאים מבני ברק בשעה תשע בבוקר, נוסעים לאשדוד, שם היה הרב מוסר שניים או שלושה שיעורים בבתי כנסת שונים בעיר, משם הייתי לוקח את הרב לנתיבות, הוא היה מוסר שם שני שיעורים נוספים, ולאחר מכן הייתי לוקח אותו לצינו הקדוש של הבבא סאלי זיע"א, שם היה מעתיר בתפילה, ומשם היינו חוזרים הביתה.

"במהלך הנסיעות הללו, היה הרב מבקש לבקר רבנים מקומיים באשדוד ובנתיבות, בעיקר רבנים צעירים שפעלו גדולות ונצורות בקירוב לבבות. הוא היה מגיע פשוט כדי לחזק אותם, לתת להם כתר ולהראות להם עד כמה הוא מעריך את הפעילות שלהם.

"בדרך כלל הייתי לוקח את הרב באוטו שלי, אבל שנה אחת משום מה הוחלט שניסע במכוניתו של הרב. היה לו נהג קבוע שהיה מסיע אותו כל בוקר מהבית לכולל ולאחר מכן מחזיר אותו הביתה, ולשם כך היה רכב שהיה מיועד לרב, רכב 'וולבו' ישן.

"כשיצאנו מבני ברק, אמר לי הרב שאכנס לתחנת דלק כדי לתדלק את הרכב: "הנהג שלי אוהב שהמיכל תמיד מלא עד למעלה", אמר, "הוא לא אוהב שמרוקנים את המיכל ורק אז ממלאים, אז אנחנו נמלא עכשיו דלק שיהיה לנסיעה הארוכה שיש לנו היום.

"עשיתי כדבריו ומילאתי את מיכל הדלק עד למעלה. יצאנו לדרך נסענו לאשדוד, נתיבות, כולל כמה ביקורים באשדוד ובנתיבות ולאחר מכן שבנו לבני ברק. בכניסה לעיר העפתי מבט בלוח השעונים, כי רציתי לתדלק שוב על מנת להחזיר את הרכב מלא, והנה אני רואה דבר פלא: המחוג מראה שמיכל הדלק מלא עד תומו! לא זו אפילו במילימטר כמה שהיה בבוקר.

"אמרתי לרב, מה זה הדבר הזה? הרב עשה לנו פה מעשה ניסים? איך ייתכן שאנחנו נוסעים כל כך הרבה ולא ירד בכלל דלק?
"הרב צחק עלי והניף ידו בביטול, "אתה מאמין בשטויות האלו?", אמר לי, "אני יכול לחולל מופתים? אתה מצחיק!".

"אמרתי לרב, מה זה משנה מה אני מאמין, הנה המציאות טופחת לי בפנים, המיכל מלא דלק!", אבל הוא צחק ולא ענה לי על שאלתי.

אצל הרב מויאל

"פעם אחרת, בחזור מנתיבות, ביקש הרב בקשה חריגה: "סע דרך

הוא צחק ואמר לי "טוב, אז שתכלה". ובאמת מאז העניין הזה בא על פתרונו בשלום ולא היה לנו עוד צער מזה.

"אצלו זה תמיד היה ככה, גם כשהוא פעל ישועה, זה היה תוך כדי שהוא היה צוחק ומקטין את עצמו, כאילו שהוא לא ראוי לברך את ישראל ושלברכות שלו אין שום כח, אבל באמת היה להן כח עצום, וראינו פעמים רבות שבזכות הברכות שלו, אנשים רבים זכו לישועות באופן על טבעי..."

"יש לנו עוד סיפורים רבים לספר על הרב זצ"ל", מסיים הרב דחבש את חלקה הראשון של השיחה, "אפשר לכתוב ספרים שלמים על הרב בעדני זצ"ל, אבל החלק הכי חשוב זה שאנחנו איבדנו אבא ומורה דרך. מי יתן לנו תמורתו? נותרנו כצאן בלי רועה!

"עבורי באופן אישי האבדה גדולה הרבה יותר, כי במשך עשרות שנים התרגלתי לחיות בצלו של גדול בישראל, ולא הרמתי יד או רגל בלי לשאול בעצתו קודם לכן. עכשיו מה נשאר לי? גם אם אלך לגדולי ישראל האחרים, הם לא יקרבו אותי כמו שהרב זצ"ל קירב אותי, ולא אוכל לשאול אותם בכזאת תדירות כמו שהייתי שואל אותנו כל שאלה באופן יומיומי..."

"אין לנו אלא להידבק בדרכיו, ללמוד ממעשיו, ולהשתדל לצעוד בדרך בה הדריך אותנו. ואני בטוח שהרב זצ"ל מעתיר עלינו בתפילה משמי מרום, ובוודאי פועל ישועות עבור עם ישראל, והלוואי שיצליח גם לקיים את משאת נפשו ולקרב לנו את הגאולה השלמה במהרה".

שאני צדיק, ואני יודע את האמת שזה לא נכון. אני עכשיו אגזור שהיא תזכה לילד, אבל אני הרי יודע שלגזירה שלי אין שום כח, לכן אני אומר שזה יהיה בתור ברכה בלבד, אתם טועים לחשוב שאני צדיק ושיש לי כח לגזור, אז אני גוזר על דעתכם."

"הרב סיפר לי שאחרי שנה אכן זכתה האשה להיושע ונולד לה ילד, הם אפילו הזמינו אותו לשמש כסנדק בברית.

"אמר לי הרב, "תראה מה זה, הברכה עזרה בסופו של דבר, כמו שאמרו חז"ל "אל תהי ברכת הדייט קלה בעיניך"..."

בחלום אדבר בו

"לי עצמי היה פעם סיפור מאוד מעניין, הייתי זקוק לישועה באיזה עניין שמאוד הפריע לי ולכל המשפחה, וביקשתי מהרב ברכה, הוא אכן בירך אותי מכל הלב, אבל לא תמיד הברכה עבדה כמו מטה קסם.

"אחרי תקופה אני חולם לילה אחד שאני נמצא בכלל, קם מהמקום שלי, ניגש למשרדו של הרב בעדני, ומספר לו שיש צער גדול אצלי בבית בגלל העניין הזה, ואני לא יודע מה לעשות, ובחלום, הרב מרים את ידו וקובע "תכלה שנה וקללותיה", ויקץ ישראל והנה חלום..."

"באתי בבוקר לרב בעדני ואמרתי "הרב פועל ישועות לא רק בהקיץ, גם בחלום הלילה הרב מברך אותי". סיפרתי לו את הסיפור ואמרתי לו שבחלום ראיתי אותו אומר "תכלה שנה וקללותיה".

המשך מעמוד 27 | הרב ישראל היימן

"כאשר מגיעים ליראת הרוממות, כלומר להשגות גבוהות יותר ביחוד ה' ובכוחו העצום של בורא העולם, ההשגה הזו גופא נותנת את הכח לבחור בטוב, לא בגלל שחייבים אלא כי אני רוצה להיות יותר טוב, כי אני מכיר בכוחו וגדלותו של ריבון העולם.

"ושלא תטעה יהודה, יראת הרוממות היא לא רק כלפי השגה של יחוד ה', אלא גם כלפי קדושת התורה ועוצם גדלות מצוותיה, אם מעמיקים בעניינים האלו, אז הרצון לקיים מצוות וללמוד תורה, יושב על הרצון הפנימי שלנו שמסתדר יותר טוב, ושמטאזן עם הרצון האלוקי.

"גם אם אתה מרגיש שכביכול אין לך בחירה על משהו שאתה לא רוצה בו - לא משנה מה הסיבה - הדרך לגבור על זה היא רק ע"י ההגברה של הדבר האמיתי, של החלק אותו אתה רוצה, במקום הדבר ש'משלת' עליך. אם תעמיק ותלמד על קדושת התורה ועל חשיבותה, אם תגביר אצלך את החלק הרוחני של קיום המצוות, יהיה לך הרבה יותר קל לגבור על מה שמפריע לך, ולעשות את מה שאתה רוצה באמת, גם בשעות קושי".

נפרדנו לשלום. לא נראה לי שאי פעם עוד אני אפגוש את יהודה, אבל את השיחה הזו ואת התובנה שיצאה ממנה, שנינו לא נשכח הרבה זמן..."

להעניש אותו? שייטן לו חמש מכות ברצף וזהו, לא חבל על הזמן?"

"שאלה טובה", אמר יהודה. "אתה רוצה לרמוז שאני במצב של פרעה?"

"לא!", עניתי, "אבל התשובה שר' משה פיינשטיין עונה על השאלה הזו, תעזור גם לך להבין את המקום שלך ולנסות לצאת מזה".

יהודה קם יחד איתי וירדנו מהאוטובוס, הוא היה צריך לרדת כמה תחנות אחרי אבל הסקרנות שלו וההקבלה שעשיתי לו עם פרעה, כנראה סיקרנו אותו מאד...

"אז מה התשובה?", הוא שאל בלהיטות.

"ר' משה פיינשטיין אומר כאן יסוד עצום", עניתי לו. "הוא מבאר שאכן ניטל מפרעה כח הבחירה, כי הקב"ה רצה להעניש אותו ולקיים את ההבטחה שניתנה לאברהם 'וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי'. אבל כל זה הוא רק כלפי יראת העונש, כלומר הקב"ה חיזק את ליבו באופן שהוא לא חש את העונשים הכבדים שנתכו עליו, והוא לא ראה בהם משהו שאמור להביא אותו לחזור בתשובה ולשמוע בקול הבורא, אבל כלפי יראת הרוממות - מייסד ר' משה - אין מצב בעולם שניטלת הבחירה משום אדם בעולם, אין יכולת ליטול את הבחירה מכל יציר נברא, לעמול על השגת הרוממות.

שרץ בשדה מוקשים ללא הבחנה. היום, עם התקדמות מחקרי המדע, כבר אפשר לראות בחוש כיצד ההליכה בדרך התורה שומרת עלינו ומועילה לנו אף בעניינים רפואיים. ולא חלילה שאלמלא ראינו לא האמנו, אלא שיצאו פרטים אלו ללמד על הכלל כולו, והוא - שלא באה התורה אלא לתועלת האדם, ולא רק בעולם הבא, אלא אף בעולם הזה. אמר רבינו:

בא וראה מעלתם של היהודים בדור הקודם, שכל עיקר עסקם ומרצם לא היה אלא בענייני העולם הבא. ואף בעלי בתים העמלים על פרנסתם, היו באים אחר עבודתם לבית הכנסת לחטוף מעט קדושה, כדי שיהיה להם במה לקדם את המלך לעולם הבא, ולא יתביישו.

זכורני שבבריסק היו נוהגות 'חבורות' בכל בית מדרש, מהם עוסקים בש"ס, מהם במשנה, ומהם באמירת תהילים. איש איש לפי השגתו. זכורה לי במיוחד קבוצה אחת שהתלקטו בה יהודים פשוטים מאוד - בעלי עגלה, שואבי מים וכדומה - לקרוא לא ידעו, אולם גם הם בסוף יום העבודה הרגישו חסרון, שדחף אותם להיכנס לבית המדרש. אולם מאחר שלא ידעו קרוא וכתוב, היו מספרים זה לזה סיפורי צדיקים, ומדברים בענייני עולם הבא.

בהיותי ילד קטן כבן שש או שבע, הייתי נוהג להתיישב לצידם בשעה שהיו מתכנסים, ולהקשיב לדיבוריהם. באותם רגעים ניתן היה להרגיש בחוש, עד כמה העולם הזה איננו אלא פרוזודור לטרקלין. ואף האמהות היו מחדירות קדושה בילדיהן הפעוטות. זכורני מימי ילדותי בבריסק ניגון מיוחד באידיש, שאותו היו נוהגות האימהות לשיר באזני ילדיהן הקטנים לפני השינה. היה זה ניגון שנטפו ממנו אהבת תורה, ושאיפת חיי העולם הבא.

(קטעים מתוך הספר 'אחרון לדוד דעה')

אולם כדי לאפשר את הבחירה - וממילא את מתן השכר - נתן בנו הקב"ה יצר תקיף וחזק, שתפקידו להכניס לאדם דמיונות, לצייר לו מראות שוא וכך מטהו מדרך הישר. ובאמת שאין כח ביד האדם להתנגד ליצרו, אלא שאם הוא עושה ככל שביכולתו לעמוד נגדו וללחום בו, אזי הקב"ה מסייע בידו, כמאמרם ז"ל: 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'.

הלא ידוע על החפץ חיים זצ"ל, שסיפר על עצמו כמה שמחה והנאה הרגיש בכל פעם שעשה את רצון ה'. וכפי שהעיד בעצמו כמה התמלא שמחה ואושר בקיום התורה והמצוות. ומעשה שהיה כך היה: יום אחד נזקק הח"ח לנסוע למקום פלוני, ומיד כשירד מהעגלה בהגיעו אל מחוז חפצו, שילם לעגלון את שכרו. כששב לביתו ובני משפחתו הבחינו שהוא שרוי בשמחה וטוב לבב, שאלוהו על מה ולמה, והח"ח השיב בפשטות: "היום זיכני הקב"ה לקיים מצוות עשה של 'ביומו תתן שכרו'. כך חיו גדולי ישראל בדורות עברו, חיים מלאי שמחה וסיפוק. כמה רחוקים מכל זה אותם יהודים שאינם שומרים תורה ומצוות, שכל חייהם עוברים עליהם בהנאות מן הקצובות לזמן מועט, כדרך שחש אדם תחת השפעת סמים...

למה הדבר דומה?

לשדה הסמוכה למדינת אויב, שטמנו בה חיילי המשמר מוקשים לרוב, כדי להגן מפני חדירת אויב. אך כדי שלא לסכן את עצמם כשיזדקקו להיכנס לאותה שדה הסמוכה לגבול, ציינו במפות את כל אותם מקומות שהניחו בהם מוקש.

כך הקב"ה הטמין בעולם הזה 'מוקשים', ובמתן תורה נתן בידינו את המפה המדויקת אשר באמצעותה נוכל לצלוח את העולם בבטחה ללא פגע. אך כל אותם המבקשים תענוגות עולם הזה דומים למי

חזק מהמקובל על-פי חכמת חיים, כי לפי המקובל על-פי חכמת חיים, הסיבה שזה הולך ככה אינה ידועה. כשתשאל בעל חכמת חיים למה זה הולך ככה, יאמר לך: "כי ככה זה. אין אנשים מושלמים. וכמו שאמר איזה בעל הבית - לפעמים נופלים עם איזה עובד מוצלח. בדרך כלל, כל אחד מלא חסרונות. ככה זה, הרי אי-אפשר למצוא יותר טוב מזה". אבל כשאנו חושבים על זה על-פי האמת, אנו מבינים שהעולם נברא לכתחילה באופן זה. (מתוך עלון 'הבינני' פרשת ויחי תשפ"ג)

את המצב כחורבן. הוא רגיל כבר שדברים כאלה קורים וצריך לטפל בהם.

ובכן, החסרונות שהאדם מוצא אצלו והחסרונות שהוא מוצא אצל אחרים, אינם שונים מזה. אם רואה אדם שהיה לו כשלון, אין לו לראות את עצמו בעבור כך ככישלון אחד גדול, ואף לא כחורבן עולם. אמנם מדובר בדבר שצריך לטפל בו, אבל אין זה הופך אותו לכישלון. כשהאדם מבין שכך גזר הבורא, שכך הוא יברא וכך יבראו אלה שמסביבו וככה זה הולך, הוא לא נבהל. זה עוד יותר

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר להתפלל שמונה עשרה בעיניים סגורות מול מראָה?

◆ מי חייב ללבוש חליפה בשעת התפילה?

◆ בנטילת ידיים לקראת התפילה - האם צריך לנגבן?

מקום תפילת 'שמונה עשרה'

• הנצרך לנקביו אסור בתפילת שמונה עשרה. ואם עבר והתפלל - אם בתחילת התפילה היה מסוגל להמתין במשך 'שיעור הילוך פרסה', דהיינו, הליכה של שבעים ושתיים דקות ללא עשיית צרכיו, יצא ידי חובתו.

• הנצרך לנקביו במידה כזו שמסוגל להמתין עד שיעור הילוך פרסה - נחלקו הפוסקים אם רשאי להתחיל לעסוק בקריאת שמע, ברכות, או דברי תורה; ובשעת הצורך ניתן להקל.

• אדם שהתעורר אצלו צורך לעשיית נקביו, רשאי 'להשהות את נקביו', דהיינו, להתמהמה בעשיית צרכיו; אולם, בשלב שגופו כבר נדחק לכך, אסור להתמהמה. ואיסור זה הוא מדרבנן, והסמיכוהו על הכתוב: "אַל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם".

• מי שהוצרך לנקביו באמצע תפילת שמונה עשרה במידה כזו שעובר על איסור 'בל תשקצו' - נחלקו הפוסקים אם מוטב שיפסיק את תפילתו, או שרשאי לעשות כרצונו, או שמאחר והתחיל את תפילתו ברשות, אינו רשאי להפסיק.

נקיון הידים בעת אמירת דברי קדושה

• הנוגע בידיו בגופו במקומות שדרכם להיות מלוכלכים בזיעה או לכלוך אחר - המכונים 'מקומות המכוסים' - אסור באמירת דברי קדושה: ברכות, תפילה ודברי תורה, עד שינקה את ידיו.

• הנוגע בידיו במקומות המכוסים אסור בתפילה עד שירחץ את ידיו במים, ואם יש 'הפסקת מים' באזור שנמצא בו, עליו ללכת עד מרחק של 'מיל' למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים.

• חכמינו ז"ל תיקנו ליטול ידיים לפני תפילת שמונה עשרה, ואף כשלא ידוע שהן מלוכלכות; ויש אומרים שצריך ליטול גם לפני קריאת שמע. ואין לברך על הנטילה, ואין צורך לנגב את הידיים לאחריה.

• אסור להתפלל תפילת שמונה עשרה מול מראָה, אף בעינים סגורות, כיון שבשעת הכריעות נראה כאילו המתפלל משתחוה לדמותו הנשקפת במראה.

• לא יתפלל אדם תפילת שמונה עשרה בטווח של ארבע אמות לפני גדול הדור, רבו המובהק, או אביו, או מאחוריהם, וכן לא יתפלל לצידם. והמנהג להקל כאשר מדובר במקומות קבועים, אך לכתחילה לא יקבע את מקומו מאחוריהם.

• אם גילה אדם באמצע תפילת שמונה עשרה שיש במקום דבר מיאוס האוסר את התפילה במקום - יש לכסותו באופן המתיר להתפלל, או להרחיקו; ואם לא ניתן לעשות זאת, יש להתרחק עד לטווח המתיר את התפילה.

הִלְבוּשׁ בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה

• המתפלל שמונה עשרה צריך להיות חגור באבנט ('גַּאָרְטֵל'), משום שיש בכך תוספת נוי ללבושו. ויש אומרים, שרק החגור באבנט במשך היום, חייב בכך גם בשעת התפילה; ויש אומרים, שראוי לכל אדם להיות חגור באבנט בשעת התפילה.

• המתפלל שמונה עשרה צריך להיות לבוש באופן שבו לא היה מתבייש לעמוד לפני אדם חשוב. ומסיבה זו, הלובשים תדיר כובע וחליפה, חייבים ללבושם גם בשעת התפילה.

• בזמננו אסור מן התורה לשהות בגילוי הראש אפילו שניות ספורות. ואם מגלה את ראשו לצורך ניקיון הראש וכדומה - אין איסור בדבר.

נקיון הגוף לתפילה ולתורה

• העומד להתפלל שמונה עשרה, ומרגיש בעצמו שצריך מעט לנקביו, לגדולים או לקטנים, לא יתפלל בטרם יבדוק עצמו אם הוא אכן נצרך לנקביו.

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָ

כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן וסרמן זצ"ל מפסיק את השיחה ואומר: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, אחר כך נשוחח בינינו, שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מרוממת ואפופת קדושה בצילו של רבי אלחנן. היא זכרה את ההערצה הגדולה שהעריצוהו בני הבית, איך עקבו בערנות אחר מעשיו והליכותיו, ובעיקר את האושר הרב והזכות העצומה שחשו לשמש אדם גדול וקדוש כמותו.

נקודה חשובה נחרטה בזכרונה מאותן סעודות השבת במחיצתו של רבי אלחנן; על פי רוב כשהיה מתארח אצלם, היו מצטרפים לסעודה תלמידים רבים שגרו בקרבת מקום, ובקשו לנצל את הזדמנות הפז לשהות במחיצתו ולשוחח עמו בדברי תורה.

אך תמיד כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן מפסיק את השיחה ואומר למסובים: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, נשמע מה יש בפיהם לומר, אחר כך נשוחח בינינו..." בהטעימו: "שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"

אז היו קולחים מפיו זכרונות נפלאים, אמרות שפר ופנינים שערבו לאוזני המבוגרים והצעירים כאחד. בהם גם עובדות והנהגות נפלאות מרבו ה'חפץ חיים', בנוסח שתאם לרמתם של הילדים.

בהזדמנות מסוימת הוסיפה על כך אחותה, הרבנית רישל קוטלר ע"ה, אשת חבר להגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת לייקווד, כי כאשר ביקש אביה רבי אריה מלכיאל מרבי אלחנן לשבת בראש השולחן, כראוי לכבוד תורתו, התנגד בכל תוקף ואמר: "שבת זהו זמן שאבא אמור לשבת בראש השולחן עם ילדיו, לא אקח מכם זאת בשום אופן!"

אותו רבי אלחנן, ראש הישיבה הגדול שהעמיד תלמידים לאלפים, מגדולי תלמידיו של ה'חפץ חיים', שגדולי התורה היטו אוזנם כאפרכסת לשמוע כל ביטוי והגה היוצא מפי קדשו, השכיל בחכמה ובתבונה מיוחדת לרדת לרמת הילדים הצעירים ולהבין לליבם, וניצל היטב את ההזדמנות של השבת, עת השראת השכינה היתרה הקיימת בבריאה, כדי להחדיר ערכים חשובים בילדים!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' בא)

הגאון רבי אברהם יצחק ליפקוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון', סיפר על אביו, ראש הישיבה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, דבר נפלא:

רבי מיכל יהודה היה רגיל למסור שיעור בפני בעלי בתים ובחורים מדי שבת בשבת. באחד מימי ראשון ניגש אל אחד הבחורים שהשתתפו בשיעור בשבת ושאלו: "התוכל לחזור על עקרי הדברים שאמרת אתמול בשיעור?"

אלא שאז, לפתע נעצר משטף דבורו, צמרמורת אחזה בו ודמעות חמות החלו לזלוג מעיניו. לאחר דקת דומיה אמר בנימה נוקבת כמוכיח ותובע את עצמו: "וכי כך מדברים על שבת קודש? 'אתמול?' הרי זו שאבע'ס!..."

שבת קודש היא יום מרומם ומקודש שאפשר לחוש בו בהשראת השכינה, המציאות של היום הקדוש הזה היא קרבת אלוקים. בשבת מתגלמת נקודת הקשר שבין היהודי להשם יתברך. על האדם להכין את עצמו כראוי לקראתה, ליצוק אל תוכה תוכן רוחני גדוש כדי להרגיש, לספוג ולזכות במעלותיה הגדולות, ולנצלה עד תום להתעלות מיוחדת בעבודת השם.

הרבנית הצדקנית מרת רחל סרנא ע"ה, אשת חבר להגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון-גאולה, היתה רגילה לספר בהתרגשות את זכרונותיה מביקוריו רבי הרושם של הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, בבית אביה, הרב הצדיק רבי אריה מלכיאל פרידמן זצ"ל.

רבי אריה מלכיאל נמנה על חשובי תלמידי ה'סבא מסלבודקה', והיה תלמיד חכם וירא שמים מרבים. בראשית ימיו התגורר בעיר ממל שבגרמניה, וביתו היווה אכסניה לרבי אלחנן בתקופות בהן בא לגרמניה לגייס כספים לטובת ישיבתו - ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ'. גם מאוחר יותר, כשעבר רבי אריה מלכיאל להתגורר בקובנא שבליטא, המשיך רבי אלחנן להתארח בביתו לעתים תכופות.

הרבנית סרנא תיארה תמיד כי גם היא, כילדה צעירה, הרגישה אווירה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה